

Självständigt arbete på grundnivå

Independent degree project – first cycle

Socialt arbete

Social Work

Den svenska välfärden

Privatisering och professionalisering i socialt arbete

Amanda Anderson & Stellan Bergman

Mittuniversitetet

MID SWEDEN UNIVERSITY

Campus Härnösand Universitetsbacken 1, SE-871 88. Campus Sundsvall Holmgatan 10, SE-851 70 Sundsvall.

Campus Östersund Kunskapens väg 8, SE-831 25 Östersund.

Phone: +46 (0)771 97 50 00, Fax: +46 (0)771 97 50 01.

Abstract

Nyliberala tankar och idéer kan sedan 90-talet anses haft ett tydligt inflytande på den svenska offentliga sektorn vilket lett till en ökad privatisering och marknadsanpassning av välfärdstjänster. Med hjälp av en litteraturöversikt var syftet att undersöka det befintliga kunskapsläget avseende den svenska välfärdens ökade privatisering, samt undersöka kunskapsläget avseende professionalisering inom det sociala arbetet kopplat till denna privatisering. Resultatet är baserat på 11 vetenskapligt granskade artiklar hämtade från databasen ProQUEST Social Sciences. Resultatet visar att nyliberalismen har ett tydligt inflytande över den offentliga sektorn och det sociala arbetets förändringar. Resultatet visar också att det råder en ambivalens kring den ökade privatiseringen, både inom debatten men också hos socialarbetares egna attityder. Slutligen visar resultatet att socialarbetaren ser olika möjligheter till professionalisering i privatiseringen. Denna litteraturöversikt riktar sig i första hand till socionomstudenter, med förhoppningar om att väcka tankar kring den kommande yrkesrollen samt den välfärd vi vill föra fram och representera.

MITTUNIVERSITETET

Avdelningen för Socialt arbete

Examinator: Masoud Kamali, masoud.kamali@miun.se

Handledare: Jessica H. Jönsson, jessicah.jonsson@miun.se

Författare: Amanda Andersson, aman1401@student.miun.se och Stellan Bergman, stbe1400@student.miun.se

Utbildningsprogram: Socionomprogrammet, 210 hp

Huvudområde: Socialt arbete

Termin, år: VT, 2017

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	1
1.1 Problemformulering	2
1.2 Syfte	3
1.3 Frågeställningar	3
2. METOD	4
2.1 Design.....	4
2.2 Litteratursökning	4
2.3 Val av informationskällor.....	5
2.4 Val av sökord.....	5
2.5 Val av dokument	5
2.6 Sekundärsökningar	6
2.7 Vetenskapsteoretisk positionering.....	6
2.8 Etiska överväganden.....	7
2.9 Arbetsfördelning.....	8
3. DEN SVENSKA VÄLFÄRDEN	9
3.1 Framväxten av privatiseringen och NPM.....	9
3.1.1 Privatisering.....	10
3.1.2 Professionalisering.....	10
3.1.3 Velfärd.....	10
3.2 Teoretiska perspektiv	11
3.2.1 Kritisk teori.....	11
3.2.2 Strukturellt socialt arbete.....	12
3.2.3 Nyliberalism	12
4. ANALYS & RESULTAT.....	14
4.1 Analys.....	14
4.1.1 Tabell 1: Översiktstabell	14
4.1.2 Beskrivande sammanställning.....	20
4.2 Resultat.....	20
4.2.1 Orsakerna bakom privatiseringen och införandet av NPM	20
4.2.2 Införandet av NPM och privata aktörer.....	22
4.2.3 Privatiseringen: Debatt och attityder.....	25
4.2.4 Sammanfattning av resultat.....	28
6. DISKUSSION.....	31
6.1 Metoddiskussion.....	31
6.2 Resultatdiskussion.....	32
REFERENSLISTA	34
BILAGA 1.....	38

1. INLEDNING

Under de senaste decennierna har det skett omfattande förändringar inom den svenska välfärdssektorn och det sociala arbetet, framförallt genom införandet av NPM (New Public Management). Genom införandet av NPM fanns ett antagande att offentlig förvaltning skulle kunna uppnå en högre effektivitet om de använde samma styr- och ledningsmetoder som vinstdrivande företag. Det fanns också en tanke om att välfärdstjänster skulle kunna uppnå en högre kvalitet genom att låta privata företag konkurrera med offentliga myndigheter vad gäller utförandet av dessa tjänster (Johansson, Dellgran & Höjer, 2015; Hartman et al., 2011). Detta ansågs vara av stor vikt under 90-talet då den offentliga sektorn betraktades som allt mer ineffektiv och kostsam. Genom denna utveckling har privata aktörer fått en allt större roll som välfärdsproducent i det svenska samhället och idag utförs allt fler offentligt finansierade välfärdstjänster av vinstdrivande företag (Sveriges Kommuner och Landsting, 2016). Detta innebär att kommuner och landsting har tappat produktionsansvaret för välfärdstjänster, men fortsätter finansiera med offentliga medel. Detta sätt att handla är något som har kommit att bli allt vanligare inom den svenska välfärden.

Inom kärnverksamheter som skola, vård och omsorg köpte kommuner och landsting år 2015 tjänster av privata och ideella aktörer för närmare 110 miljarder kronor. Av dessa 110 miljarder gick drygt 95 miljarder direkt till privata företag. Denna kostnad utgjorde 16 procent av den totala kostnaden för kärnverksamheterna inom välfärden som år 2015 låg på 693 miljarder kronor, vilket är en ökning med sex procent sedan det föregående året, 2014 (Sveriges Kommuner och Landsting, 2016). I takt med att allt fler tjänster köps från privata aktörer har den svenska politiska debatten om privat välfärd också ökat. Diskussionerna handlar vanligtvis om vinster i välfärden och huruvida det ska vara möjligt att delar av den gemensamma finansieringen av välfärden ska kunna gå till vinstdrivande privata företag. Det kan anses logiskt att ställa sig frågan vilka argument som finns för att fortsätta utveckla privatiseringen av den svenska välfärden och huruvida privata aktörer ska kunna ta ut vinst på bekostnad av människor i behov av hjälp och stödinsatser. Frågan om vinster i välfärden kan även ses som en fråga om människosyn; hur ser vi på varandra och på det samhälle vi lever i. När vi söker vård vill vi sannolikt bemötas utifrån våra behov, inte utifrån hur lönsamma vi är. När våra barn bemöts i skolan vill vi att de bemöts som elever, inte som kunder där vinster går att hämta. Det kan tyckas vara en självklarhet att välfärden ska baseras på att hjälpa och bemöta människor utifrån individuella behov och inte kategoriseras och prioriteras utifrån vinstmöjligheter.

Den ökade privatiseringen kan även kopplas samman med de bristande resurser, omorganisationer och nedskärningar som den offentliga sektorn i dagsläget förknippas med. Detta är något Dellgran & Höjer (2005) nämner som bidragande orsaker till varför socialarbetare kliver bort från den offentliga sektorn och in i den privata. Till det privata fältet finns det hopp om tillräckliga resurser, ett ökat handlingsutrymme och en ökad självständighet, vilket också ökar yrkesrollens profession. Dellgran (2015) menar att professionaliseringen för det mesta ses som något positivt inom den offentliga debatten, då en ökad kompetens inom ett visst kunskapsområde sällan betraktas som något negativt. I koppling till välfärdens ökade privatisering kan det däremot vara intressant att studera hur professionalisering och privatisering påverkas av varandra.

Att ha kunskap om hur den svenska välfärden fungerar, dess utmaningar och framtidens utformning kan inom ramen för socialt arbete anses vara av stor vikt då välfärden berör så pass många områden inom samhället. Medborgarna som utnyttjar välfärdstjänsterna, kommuner och landsting som upphandlar tjänsterna samt de yrkesverksamma inom såväl offentlig som privat verksamhet. Mot bakgrund av detta vilar ett tungt ansvar på socialarbetaren att både uppnå och arbeta utifrån de välfärdspolitiska målen för god kvalitet och jämlik tillgång för alla.

1.1 Problemformulering

Samtidens omfattande samhällsförändringar är inte något som enbart påverkar yrkesverksamma socialarbetare utan också blivande. Inom socionomutbildningen råder en oro inför den kommande yrkesrollen där mycket av oron berör den turbulens som i nuläget råder inom den offentliga sektorn. Många studenter intresserar sig därför för den privata sektorn med förhoppningar om en mer trivsamt och stabil arbetsmiljö. Detta val av handlande kan dock bidra till den ökade privatiseringen av välfärden och är något som vi betraktar som problematiskt då det existerar vinstdrivande aktörer inom denna sektor. Med hänsyn till ämnet har vi valt att använda oss av en litteraturöversikt då vi vill sammanfatta och kritiskt granska vad den aktuella forskningen säger om den ökade privatiseringen av välfärden samt kopplingen till det sociala arbetets professionalisering. Genom detta finns förhoppningar om en ökad förståelse för forskningen i sig, men även att resultatet ska kunna bidra till en ökad medvetenhet hos blivande socialarbetare och yrkesverksamma socionomer, både vad gäller deras egen roll i privatiseringen av välfärden men också för dess konsekvenser. Det finns även förhoppningar att denna medvetenhet kan komma att påverka det praktiska sociala arbetet till det bättre och att vi därigenom kan förhindra en fortsatt urholkning av den offentliga sektorn.

1.2 Syfte

Syftet med denna litteraturöversikt är att undersöka det befintliga kunskapsläget avseende den svenska välfärdens privatisering och professionalisering inom socialt arbete.

1.3 Frågeställningar

I relation till syftet ställer vi oss följande frågeställningar:

- Vilka bidrag har den nationella forskningen lämnat avseende privatiseringen av den svenska välfärden?
- Vad säger den nationella forskningen om professionaliseringens roll i socialt arbete kopplat till privatiseringen av den svenska välfärden?

2. METOD

2.1 Design

Metoden som använts för denna uppsats är en så kallad litteraturoversikt och designen är inspirerad av Friberg (2012). Enligt Friberg (2012a) finns det olika typer av litteraturoversikter och dessa kan innefatta olika fokus i sitt genomförande. Till skillnad från en integrativ litteraturoversikt där avsikten är att syntetisera data, eller en systematisk litteraturstudie där det krävs en ingående analys och sammanvägning i form av en så kallad metaanalys, är en litteraturoversikt inte lika omfattande. Oavsett val av översikt har de alla något gemensamt då de baseras på ett systematiskt val av litteratur inom ett avgränsat område. Litteraturen granskas och analyseras vilket resulterar i en beskrivande översikt över det valda kunskapsområdet (Friberg, 2012a). Då vi ämnar undersöka det befintliga kunskapsläget avseende den svenska välfärdens ökade privatisering, samt kunskapsläget avseende professionalisering inom socialt arbete kopplat till den ökade privatiseringen, har vi valt att använda oss av en litteraturoversikt. Med en litteraturoversikt har vi på ett strukturerat arbetssätt kunnat undersöka både kvalitativa och kvantitativa studier inom det aktuella kunskapsområdet. Genom denna metod har vi sammanställt en översikt över det aktuella kunskapsläget och har därigenom också fått en bredare förståelse för själva kunskapsområdet.

2.2 Litteratursökning

Litteratursökningen har delats in i två faser. I den första fasen har en så kallad *inledande litteratursökning* genomförts i syfte att skapa en övergripande uppfattning om den aktuella forskningen kring det valda kunskapsområdet. Enligt Friberg (2012) syftar denna del till att ta reda på vad, och om det finns något publicerat inom det valda kunskapsområdet, samt vilken typ av litteratur det i så fall handlar om. Den inledande litteratursökningen har även legat till grund för problemformuleringen och syftet för denna översikt (Friberg, 2012b). Sökningarna har bland annat gjorts i böcker, på internet och i vetenskapliga tidskrifter. I den andra fasen har en så kallad *egentlig litteratursökning* genomförts och det är under denna sökning som det slutgiltiga urvalet av information systematiskt arbetats fram. Sökningarna har planerats och dokumenterats, dels för att kunna redovisas men också för att hålla samman sökprocessens alla faser, från den inledande- till den egentliga informationssökningen. Denna dokumentation har även legat till grund för presentationen av litteratursökningen och urvalet. Sökprocessen har noggrant presenterats för att läsaren ska kunna bedöma relevansen av de texter som valdes för analys och resultat (se bilaga 1) (Östlundh, 2012). Att aktivt arbeta på detta sätt har underlättat arbetets gång och har varit till fördel under kommunikation med ansvarig handledare.

2.3 Val av informationskällor

Den egentliga informationssökningen genomfördes i huvuddatabasen ”ProQUEST Social Sciences” som erbjuder ett flertal olika databaser som har sin tyngdpunkt i socialt arbete. I ProQUEST valdes därefter databaserna ”PsycARTICLES”, ”PsycINFO”, ”Sociological Abstracts” och ”Worldwide Political Science Abstracts”. Dessa databaser valdes med anledning av deras relevans för denna litteraturöversikt då de omfattar socialt arbete, samhällsvetenskap, sociologi och politik. Vi har även använt oss av Mittuniversitetets bibliotekssökmotor PRIMO för att hitta relevanta böcker, rapporter, tidskrifter och vetenskapliga artiklar.

2.4 Val av sökord

Med utgångspunkt i litteraturöversiktens syfte valdes sökord som ansågs vara av relevans för denna översikt. Sökorden var ”social work”, ”privatization”, ”privatisation”, ”private sector”, ”professionalization”, ”social welfare” och ”sweden”. Dessa ord söktes i alla de valda databaserna. Både fritextsökningar och sökningar via thesaurus användes i syfte att nå artiklar av relevans. Sökningarna kombinerades därigenom till olika sökblock bestående av olika sökord med liknande betydelse, och söktes både enskilt men också i kombination med andra sökblock. Detta för att precisera sökningarna och för att kunna finna så relevanta artiklar som möjligt med koppling till litteraturöversiktens syfte och frågeställningar (se bilaga 1). För att effektivisera sökningen användes trunkering (*) och de så kallade booleska sök-operatorena AND och OR. Trunkeringen användes på orden ”social work”, ”privatization”, ”privatisation”, ”private sector” och ”sweden” i syfte att hitta ytterligare dokument som innehöll ordens alla olika böjningsformer (Östlundh, 2012). Den egentliga informationssökningen genomfördes under mars och april månad, år 2017.

2.5 Val av dokument

Utbildningens kurslitteratur har till stor del legat till grund för denna litteraturöversikts kontext, för att på så sätt koppla samman kunskapsområdet med utbildningens innehåll och yrkesundervisning. Litteraturöversiktens analys och resultat har endast baserats på vetenskapligt granskade artiklar. För att enbart finna vetenskapligt granskade artiklar användes peer-reviewed som avgränsning i databasens ”advanced search”. Sökningarna har dessutom avgränsats till att endast matcha ämnesorden i artiklars ”abstract”, för att på så sätt underlätta processen i att finna artiklar med direkt relevans till uppsatsens ämne. Då denna litteraturöversikt syftar till att undersöka kunskapsområdet i svensk kontext gjordes också en avgränsning till att endast söka efter artiklar som på något sätt berörde Sverige. För att få med all publicerad vetenskaplig forskning inom det valda kunskapsområdet, gjordes inga ytterligare

avgränsningar. För varje sökresultat bedömdes och valdes i första hand artiklar med en titel som var av relevans för litteraturöversiktens syfte och frågeställningar. Därefter lästes dessa artiklars abstract och de artiklar som inte berörde syfte och frågeställningar för denna litteraturöversikt exkluderades. I sökning 8 (se bilaga 1), kombinerades sökblocken för socialt arbete, privatisering och Sverige, vilket gav ett resultat på 10 artiklar, där 6 sedan valdes till urvalet. Dessa 6 artiklar blev sedan sekundärsökta vilket resulterade i ytterligare 5 vetenskapliga artiklar. När det kommer till artiklar som berör professionalisering i socialt arbete har vi begränsat urvalet till artiklar som endast redogör för professionalisering kopplat till privatisering. I sökning 13 (se bilaga 1), kombinerades sökblocken för socialt arbete, privatisering, professionalisering och Sverige, vilket resulterade i 1 vetenskaplig artikel som också valdes till urvalet. Det slutliga urvalet som gick vidare för granskning var 11 vetenskapligt granskade artiklar.

2.6 Sekundärsökningar

För att få fram ytterligare litteratur med relevans för kunskapsområdet har vi som tidigare nämnt använt oss av så kallade sekundärsökningar. Sekundärsökningarna har genomförts för att undgå att gå miste om betydelsefull litteratur och för att effektivisera sökprocessen (Östlundh, 2012). Genom sekundärsökningarna har artiklarna från den egentliga informationssökningen undersökts, både i deras referenslistor, deras ”references” och ”cited by”, för att finna ytterligare intressant och relevant forskning för denna litteraturöversikts ämnesområde.

2.7 Vetenskapsteoretisk positionering

I denna litteraturöversikt har en hermeneutisk utgångspunkt använts. Enligt Allwood & Erikson (2010) kännetecknas den hermeneutiska metoden av viljan att förstå och skapa mening. Genom hermeneutiken kan vi skapa en förståelse för människors handlingar men vi kan också skapa en förståelse för resultatet av människors handlande. Tolkningen är beroende av undersökarens värderingar, förförståelse och kontext, vilket anses vara viktigt att ha i åtanke. Vårt sätt att se och tolka verkligheten präglas av vår förförståelse och oavsett om det handlar om vetenskapliga teorier eller politiska ideologier så bygger de alla till stor del på denna förförståelse (Thurén, 2013). I koppling till denna litteraturöversikt vill vi *förstå* det valda kunskapsområdet och måste mot bakgrund av detta vara medveten om våra egna sätt att se och tolka vår verklighet. För att underlätta den praktiska processen av tolkningen har den hermeneutiska cirkeln varit användbar. Allwood & Erikson (2010) förklarar detta som att vår förförståelse och förståelse är något som är beroende av, men också förutsätter varandra. Vi har med anledning till detta först gjort oss själva medveten om vår förförståelse och därefter granskat och tolkat vald litteratur.

Först i sin helhet, därefter genom sina respektive delar. Efter detta reviderades den initiala förförståelsen och texten lästes återigen i sin helhet. Denna process har använts för samtliga artiklar i litteraturöversikten. Vi har även använt oss av ett empatiskt perspektiv för att på så sätt skapa oss en förståelse för författarens tankevärld och avsikt med texten, vilket även har underlättat tolkningen av texterna (Lilja, 2013).

2.8 Etiska överväganden

De tre riktlinjer som nämns nedan är hämtade från Akademikerförbundets SSR (2015) professionsetiska riktlinjer och har legat till grund för denna litteraturöversikts etiska överväganden. Anledningen till att dessa tre etiska riktlinjer varit särskilt angelägna för denna litteraturöversikt grundar sig i tanken om socialarbetares roll kopplat till denna litteraturöversikts kunskapsområde. Som socialarbetare bör vi arbeta på ett sätt som värnar om mänskliga rättigheter, humanitet och solidaritet samt aktivt delta i utvecklingen av samhällets gemensamma välfärd. Enligt de etiska riktlinjerna för socialt arbete ska socialarbetaren dessutom vara öppen för kritisk granskning över dennes yrkesutövning (Akademikerförbundet SSR, 2015).

”Grundläggande värden i socialt arbete och för professionen är mänskliga rättigheter och humanitet. Arbete ska bidra till ett gott värdigt liv för de berörda och utveckla samhällets välfärd.” (Akademikerförbundet SSR, 2015, s.25)

”Socialarbetaren ska sträva efter att skapa förtroende för socialt arbete och för socialarbetarens professionella kompetens samt vara öppen för kritisk granskning av sin yrkesutövning.” (Akademikerförbundet SSR, 2015, s.25)

”Socialarbetaren ska som yrkesutövare och medborgare företräda ett demokratiskt samhällsideal som omfattar mänskliga rättigheter, humanitet och solidaritet.”
(Akademikerförbundet SSR, 2015, s.25)

Kvale, Brinkmann & Torhell (2009) nämner bland annat att forskare bör ställa sig frågan om vilka fördelar en undersökning kan ge. De förhoppningar som finns med denna litteraturöversikt är att kunna förbättra det praktiska sociala arbetet genom att bidra med kunskap till framförallt blivande socialarbetare. Det är många delar av samhället som påverkas av välfärdens funktioner. Med anledning till detta har även ett etiskt övervägande funnits när det kommer till hur resultatet för denna översikt kan komma att påverka läsaren, men också för hur resultatet kan komma att användas i andra syften.

2.9 Arbetsfördelning

Uppsatsens två författare har under arbetets gång jämlikt fördelat artiklar och böcker sinsemellan. Trots vissa uppdelningar har vi gemensamt analyserat alla artiklar som ligger till grund för litteraturöversiktens resultat. Med hänsyn till uppgiftens tidsram har skrivprocessen utförts både enskilt och gemensamt. Den slutliga redigeringen av texten har utförts gemensamt för att på så sätt skapa en sammanhängande text. Vi är nöjda med hur samarbetet och arbetsfördelningen har fortskridit då vi anser att vi har kompletterat varandra på ett bra sätt.

3. DEN SVENSKA VÄLFÄRDEN

3.1 Framväxten av privatiseringen och NPM

För att lättare förstå och ta till sig analysen och resultatet i denna litteraturöversikt kan det vara till stor nytta att ha kunskap om hur och vad som låg bakom den omfattande förändringen inom den svenska välfärdssektorn och det sociala arbetet som vi vittnar om idag. I syfte att bemöta den kritik som riktades mot den centralstyrda och byråkratiska offentliga sektorn, som under 1980-talet led av åtföljande besparingspolitik och effektivitetskrav menar Trydegård (2001) att det skedde en separation mellan politik och produktion. Gradvis introducerade den dåvarande socialdemokratiska regeringen en ny form för organisering och styrning hämtad från marknadsekonomin, det så kallade "*New Public Management*". Införandet av NPM resulterade bland annat i att svenska kommuner fick ett ökat ekonomiskt ansvar och möjlighet att konkurrera mellan varandra med förhoppningar om effektivisering inom den offentliga sektorn. Genom NPM ökade inslaget av marknadsinfluerade modeller för arbetets organisering och privata produktionsformer som på 1990-talet orsakade en förskjutning hos välfärdstjänster inom områden som skola, vård och omsorg (Trydegård, 2001). Till följd av NPM utvecklades en förmån för privata aktörer, som med hjälp av offentlig finansiering nu tagit en större plats vid produktionen av välfärdstjänster inom ett flertal områden (Lindgren, 2015). Tanken var och är att denna förmån bland annat ska leda till en effektivare och bättre social omsorg (Svensson, 2015). År 1991 tillträdde den borgerliga regeringen med Moderatledaren Carl Bildt som statsminister. Systemskiftet som till stor del redan kommit till stånd mellan kommuner och landsting byggdes då vidare i "valfriheten inom välfärdssystemens" anda. En rad strategiska lagändringar genomfördes för att underlätta konkurrensutsättning och privatisering av den offentliga verksamheten, och trots det socialdemokratiska maktövertagande år 1994 fortsatte idéerna bakom NPM att göra genomslag i ett flertal av landets kommuner och landsting (Trydegård, 2001). Den omfattande förändringen som skedde inom den svenska välfärdssektorn och det sociala arbetet påverkades också av den ekonomiska kris som varade under 90-talet. Den ekonomiska krisen kännetecknades framförallt av den kraftigt ökade arbetslösheten som uppstod i Sverige under decenniets första hälft. Krisen drabbade i stort sett alla befolkningsgrupper och ställde välfärdens fördelning på sin spets. Krisen orsakade nedskärningar och resursbrister hos i stort sett alla de välfärdsstatliga institutionerna (Bergmark & Fritzell, 2007) och det är under detta decennium som privatiseringen av samtliga välfärdstjänster kraftigt ökade, framförallt mot decenniets slut och in mot mitten av 2000-talet

(Trydegård, 2001; Lundström & Sunesson, 2016). 90-talet har mot bakgrund av detta kommit att bli en av det mest omskrivna decenniet under hela 1900-talet (Bergmark & Fritzell, 2007).

3.1.1 Privatisering

I denna litteraturöversikt har begreppet *privatisering* använts för att beteckna när produktion och utförandet för sociala verksamheter överlämnas genom avtal från den offentliga sektorn till den privata sektorn. I första hand är det enskilda fysiska eller juridiska personer som agerar som aktörer inom den privata sektorn, som till mestadels består av sociala verksamheter inom missbruksvård, hem för vård och boende inom barnavård, familjehem och inom äldre- och handikappomsorgen (Hollander, 2011). För socionomer har privatiseringen inneburit att nya typer av utförare har dykt upp på arbetsmarknaden (Lundström & Sunesson, 2016). Beroende på vem som är uppdragsgivare och vem som har ansvar för det arbete som bedrivs i verksamheten, kan man utifrån den professionellas perspektiv se skillnader i de nya formerna av styrning och kontroll som har kommit till följd av införandet av NPM (Dellgran, 2015). Enligt Dellgran (2015) kan införandet av NPM tolkas som ett bristande politiskt förtroende för både professionella och den offentliga sektorn, då en effekt av de införda formerna bland annat är minskad autonomi och handlingsutrymme hos de professionella.

3.1.2 Professionalisering

Inom det sociala arbetet syftar *professionaliseringen* bland annat till att stärka det sociala arbetets status och legitimitet (Dellgran & Höjer, 2006), vilket kan ske genom utbildning, forskning och annan vetenskaplig kunskap. Denna process brukar benämnas som en kollektiv process och avser stärka socialarbetare som yrkesgrupp. En individuell process fokuserar mer på hur den enskilde socialarbetaren kan höja sin professionalitet (Höjer, Sallnäs & Sjöblom, 2012). I den individuella processen tillägnar sig den enskilda yrkesutövaren ny kunskap genom specialisering, vidareutbildning och träning, och blir därigenom en mer skicklig yrkesutövare. Den enskilde kan genom detta antingen stanna kvar på den nuvarande arbetsplatsen men avancera vad gäller arbetsuppgifter, eller byta till ett mer kvalificerat arbete inom en annan organisation (Johansson, Dellgran & Höjer, 2015). I denna litteraturöversikt har begreppet *professionalisering* använts för att beteckna då socialarbetaren lämnar den offentliga sektorn till förmån för den privata, i syfte att höja sin egen professionella yrkesroll.

3.1.3 Välfärd

I detta sammanhang kan det också vara av vikt att beskriva begreppet *välfärd* och sätta det i kontext till denna litteraturöversikt. Kortfattat kan *välfärd* definieras som *tillgång till resurser*.

Genom det sociala arbetet kan vi hjälpa medborgare att antingen använda sina egna resurser eller hjälpa dem att få bättre resurser. Dessa resurser ska vara avsedda till att höja medborgarens välbefinnande och ses ofta som en medborgerlig rättighet med grund i solidaritet och humanitet (Blennberger, 2006; Blennberger, 2016).

3.2 Teoretiska perspektiv

Det finns en rad olika teoretiska perspektiv inom socialt arbete som kan underlätta för oss att förstå vad socialt arbete innebär, hur socialt arbete bör utföras samt hur klienten upplever sin verklighet (Payne, 2015). För att analysera och förstå det kunskapsområde som står i fokus för denna litteraturöversikt har vi valt att utgå från kritisk teori, strukturellt socialt arbete och nyliberalism. Valet av dessa teorier grundar sig i att vi har en kritisk inställning till privatiseringen i det sociala arbetet och ser då den kritiska teorin och det strukturella sociala arbetet som två vägledande teoretiska perspektiv för att belysa problemen i samhällets strukturer som leder till sociala problem. Den nyliberala teorin hjälper oss också att förklara varför och hur samhällets strukturer och det sociala arbetet har förändrats genom privatiseringen av den offentliga sektorn.

3.2.1 Kritisk teori

Den kritiska teorin, som härstammar från Frankfurtskolan, riktade i början av 1930-talet kritik mot den mer traditionella teorin som mer eller mindre endast beskrev samhällets funktion, snarare än att beskriva hur samhällets funktion har skapats (Payne, 2015). När vi analyserar kunskapsområdet med kritisk teori tar vi avstånd från den mer traditionella sociala arbetet som tar den rådande sociala ordningen för givet och som bygger mer på psykologiska förklaringar för människors sociala problem. Med den kritiska teorin som teoretisk utgångspunkt kan vi fokusera mer på det strukturella snarare än det personliga eller interpersonella när det kommer till förklaringar om människors sociala problem, förtryck och bristande jämlikhet. Kritisk teori menar att samhällets struktur och de kulturella antaganden som härstammar från de dominerande grupperna är källan till samhällets sociala problem (Payne, 2015). Payne (2015) menar att den kritiska teorin uppenbarligen bygger på marxistisk teori vilken slår fast att det existerar elitgrupper eller samhällsklasser i det kapitalistiska samhället som dominerar andra sociala grupper genom kontroll av det ekonomiska systemet, och som på så sätt gör att de kan behålla sina politiska och sociala herravälden. Inom kritisk teori ser man den marxistiska teorin som ett viktigt bidrag i analyser av socialt arbete och menar att om man förkastar den marxistiska teorin kan man inte till fullo förstå hur dagens sociala strukturer förtrycker och missgynnar människor (Payne, 2015).

3.2.2 Strukturellt socialt arbete

Strukturellt socialt arbete härstammar från kritisk teori och antyder att det måste ske fundamentala förändringar i den globala organiseringen och fördelningen av resurser och makt för att möjliggöra framsteg inom den sociala välfärden. Tillvägagångssättet i strukturellt socialt arbete är hämtat från en rad olika kritiska och historiska perspektiv, bland annat marxismen och radikal humanism, där man betonar hur förtryckande strukturella relationer från kapitalismen och kolonialismen ligger till grund för stora delar av samhällets sociala problem. Strukturellt socialt arbete ser makt som en central angelägenhet och syftar därför till att kritisera och utmana den kraftfulla globala ekonomiska eliten vars samlade rikedom och makt anses fortsätta öka genom exploatering och förtryck av både fattiga och förtryckta grupper, men också av arbetarklassen (Murray & Hick, 2013). Vi har valt att utgå från ett strukturellt socialt arbete när vi angriper kunskapsområdet då vi anser att privatisering av välfärden bidrar till en utökad makt åt den ekonomiska eliten som ämnar kontrollera det ekonomiska systemet för att på så sätt kunna behålla sina politiska och sociala herravälden. Trots den begränsning som åligger socialarbetarens professionalitet och institutionella placering och status nämner Murray & Hick (2013) att det strukturella tillvägagångssättet ämnar att socialt arbete kan och bör kritiskt undersöka och avslöja de ekonomiska, sociala och politiska orättvisorna och aktivt arbeta för en social förändring baserad på värderingar om bland annat självbestämmande, humanism, frihet och jämställdhet. Mullaly (2007, refererad i Payne, 2015) menar att fokus på förändring i huvudsak bör ligga på samhällets sociala strukturer och inte på individerna, då sociala problem anses vara inneboende i vår nuvarande kapitalistiska ordning. Mullaly (2007, refererad i Payne, 2015) anser att det finns ett samband med att välfärdsstaten och det sociala arbetet i väst befinner sig i en kris för att kapitalismen befinner sig i kris. Till följd av den omfattande förändringen inom den svenska välfärdssektorn och det sociala arbetet som fokuserar mer på en effektiv styrning än på en professionell praktik kan vi som Mullaly (2007, refererad i Payne, 2015) koppla samman detta med de-professionalisering av det sociala arbetet.

3.2.3 Nyliberalism

Teoretiker som förespråkar nyliberalism härstammar huvudsakligen från den ekonomiska disciplinen och har därför som Penna & O'Brien (2013) nämner lite att säga om hur det sociala arbetet i sig bör fungera. Deras intresse ligger i att effektivisera reproduktionen av samhället och i detta resonemang anses välfärdsstaten vara skadlig för den ekonomiska utvecklingen. Utifrån nyliberala synpunkter anser man att staten endast ska upprätthålla en residual välfärdsmodell, det vill säga en slags sista utväg. Man lägger större vikt vid att främja privata

former av välfärdstjänster, med anledning av att de anses vara mer effektiva och främjande av tanken kring frihet, valfrihet och kundtillfredsställelse. Nyliberalismen lyckades enligt Penna & O'Brien (2013) etablera sig i den offentliga sektorn med anledning av att den bland annat ansågs vara för stor, för byråkratisk och ineffektiv, och ansågs dessutom inte kunna tillgodose välfärdstjänsternas brukare på ett tillfredsställande sätt. Det är i detta skede som även NPM infördes i organisationen och förvaltningen av offentliga tjänster. Det nyliberala införandet i den offentliga sektorn har lett till en ökad privatisering och marknadsanpassning av välfärdstjänster som orsakat att relationen mellan klienten och professionella har ersatts av en relation baserad på köpare och säljare (Penna & O'Brien, 2013). Lanseringen av nyliberala reformer har som Jönsson (2015) nämner bidragit till att svenska socialarbetare i allt högre grad blivit byråkratiska agenter för social kontroll och kan därmed anses lämnat den progressiva funktionen i det svenska samhället. Detta kan som Jönsson (2015) nämner ses som en acceptans till att gradvis gå tillbaka till det mer traditionella systemet, vilket bidragit till att det svenska välfärdssystemet har förändrats till ett system där de så kallade "svaga individerna" ska tas hand om. Det kan vara svårt att förklara vad nyliberalism egentligen är. Nyliberalismen är ett slags samlingsnamn, en förkortning, som hänvisar till en uppsättning av olika teoretiska inriktningar och institutionella förändringar som gemensamt förändrat det sociala arbetets uppdrag. Gemensamt har de olika teoretiska inriktningarna inom nyliberalismen en central betoning på marknaden som organisationsprincip av det samhällsliga livet (Penna & O'Brien, 2013). För att ge en ytterligare definition av vad nyliberalismen är har vi citerat Harvey (2005):

Neoliberalism is in the first instance a theory of political economic practices that proposes that human well-being can best be advanced by liberating individual entrepreneurial freedoms and skills within an institutional framework characterized by strong private property rights, free markets, and free trade. The role of the state is to create and preserve an institutional framework appropriate to such practices .... Neoliberalism has, in short, become hegemonic as a mode of discourse. It has pervasive effects on ways of thought to the point where it has become incorporated into the common-sense way many of us interpret, live in, and understand the world. (s. 2–3)

4. ANALYS & RESULTAT

4.1 Analys

I en litteraturöversikt är det författaren själv som bestämmer urvalet av information, vilket gör att analysen i en litteraturöversikt skiljer sig från analyser av exempelvis intervjuer eller enkäter (Friberg, 2012). I denna litteraturöversikt presenteras analysen med hjälp av en översiktstabell samt med en beskrivande sammanställning av artiklarnas resultat och diskussion. Samtliga artiklar har analyserats i enlighet med Fribergs (2012) trestegsmodell. I det första steget lästes artiklarna enskilt i sin helhet flera gånger. I det andra steget lästes artiklarnas olika delar vilket hjälpte att hitta likheter och skillnader mellan samtliga artiklar. De likheter och skillnader vi valde att utgå från och presentera i översiktstabellen (se tabell 1) var, teoretiska perspektiv och utgångspunkter, problem och syfte, metod, urval och analys, resultat, diskussion och vägar vidare/lösningar på problemet. Utifrån översiktstabellen sammanställdes därefter artiklarnas resultat och diskussion i ett separat dokument vilken också låg till grund för den beskrivande sammanställningen som är det tredje och sista steget i denna analys.

4.1.1 Tabell 1: Översiktstabell

	Perspektiv & teoretiska utgångspunkter	Problem och syfte	Metod, urval, analys	Resultat	Diskussion	Vägar vidare, lösningar på problemet
<p>Titel: <i>Mechanisms behind privatization: A case study of private growth in Swedish elderly care</i> Författare: Stolt, R., & Winblad, U. Tidskrift: <i>Social Science & Medicine</i> Årtal: 2009</p>	Författarna beskriver att de har använt sig av diffusions-teori.	Författarna menar att det saknas forskning kring privatiseringen inom äldreomsorgen och hur denna privatiseringsprocess har genomförts. Syftet var därför att undersöka den privata äldreomsorgens tillväxt och omfattning. Syftet var också att undersöka variationen av privatisering mellan olika kommuner samt förklara detta med hjälp av olika politiska, ekonomiska och sociala / demografiska variabler.	Kvantitativ metod. En fallstudie där den svenska äldreomsorgen studerades. Statistik mellan år 1990 och 2003 hämtades från LOUISE/SCB. De olika variablerna hämtades från olika offentliga källor. Författarna använde en regressionsanalys för variablerna och en diffusionsmodell för att undersöka spridningen mellan olika kommuner.	Resultatet visar att den privata äldreomsorgen ökade mellan år 1990 och 2003, där antalet anställda inom den privata äldreomsorgen ökade från 1% till 13%. Storstadskommunerna tycks ha varit först med att introducera privata aktörer, med en efterföljande spridning till närliggande kommuner. Författarna menar att spridningen kan beskrivas som expanderande kluster där, utöver geografisk närhet, befolkningstäthet, politisk ideologi och ekonomisk situation också anses vara viktiga variabler.	Ur ett internationellt sammanhang menar författarna att den ökade privatiseringen ligger i linje med begreppet NPM. De beskriver hur den nyliberala privatiseringsprocessen tycks ha förförande krafter där en "de-privatisering" anses vara osannolikt. Författarna framför slutsatsen att privatiseringen inom den svenska äldreomsorgen kan beskrivas som en policy-diffusionsprocess där ekonomi, politisk ideologi och geografisk närhet är faktorer som sammanflätas i ett komplext förhållande.	Författarna framför varken någon lösning av problemet eller ger förslag på vägar vidare.

	Perspektiv & teoretiska utgångspunkter	Problem och syfte	Metod, urval, analys	Resultat	Diskussion	Vägar vidare, lösningar på problemet
<p>Titel: <i>Social workers attitudes to privatization in five countries</i> Författare: Kallio, J., Meeuwisse, A., & Scaramuzzino, R. Tidskrift: <i>Journal of Social Work</i> Årtal: 2016</p>	<p>Författarna utgår från ett socialpolitiskt perspektiv.</p>	<p>Författarna menar att socialarbetare har ägnats väldigt lite uppmärksamhet vad gäller deras inställning till socialpolitik. Syftet med denna studie var därför att analysera nordiska och italienska socialarbeters attityder till den ökade andelen vinstdrivande och ideella aktörer inom det sociala arbetet.</p>	<p>Kvantitativ och kvalitativ metod. Enkäter skickades till socialarbetare i fyra nordiska länder och Italien. Totalt antal svarande var 8,272. Enkäten skickades ut år 2007-2008 i de nordiska länderna och år 2013 i Italien. Författarna presenterade en beskrivande analys av attityderna och använde en regressionsanalys för att titta på olika variabler.</p>	<p>Resultatet visar att socialarbetare generellt betraktade privatisering för vinstdrivande organisationer mer kritiskt än privatisering för ideella verksamheter, särskilt vad gäller svenska och norska socialarbetare. Nordiska socialarbetare hade i allmänhet en negativ attityd till en ökning av vinstdrivande aktörer inom det sociala arbetet, medan italienska socialarbetare var mer positiva. Alla fem länder var positiva inför en ökad roll för ideella aktörer inom socialt arbete. Resultatet visade också att det fanns ett mindre motstånd hos yngre socialarbetare.</p>	<p>Författarna menar att socialarbeters attityd gentemot privatiseringen tycks vara beroende av nationella erfarenheter av privatiseringen, men också av rådande välfärdsmodell. Författarna belyser att det, utöver detta, är i organisatoriska sammanhang som socialarbetare utvecklar deras attityder, då det är där de får direkta erfarenheter av välfärdssystemet.</p>	<p>Författarna presenterar ingen tydlig lösning av problemet utan lyfter ett antal frågor som bör beaktas inför framtiden.</p>
<p>Titel: <i>Neoliberalism, managerialism and the reconfiguring of social work in Sweden and the United Kingdom</i> Författare: Harlow, E., Berg E., Barry, J., & Chandler, J. Tidskrift: <i>Organization</i> Årtal: 2013</p>	<p>Det framgår inte tydligt vad författarna använder för perspektiv eller teoretiska utgångspunkter.</p>	<p>Syftet med denna artikel var att undersöka nyliberalism och managerialism, samt organisationen och konstruktionen av det sociala arbetet i både Sverige och Storbritannien.</p>	<p>Kvalitativ metod. Artikeln är en teoretisk undersökning där regering, lagstiftning och policyutveckling i de båda länderna undersöks. Kritiska kommentarer, empiriska och teoretiska bidrag från akademiker beaktas också.</p>	<p>Författarna nämner att båda länderna omfamnade ett nyliberalt tänkande under slutet av förra seklet, och trots vissa skillnader i genomförandet började välfärdens kostnad ifrågasättas. Den privata sektorns managerialism sågs som ett sätt att göra det mesta av offentliga investeringar. Genom införandet av NPM har medborgare gått från att vara klienter till att bli kunder där de förväntas vara aktiva snarare än passiva, vilket ligger i linje med de nyliberala principer som uppmuntrar ett individuellt ansvar och skyldighet.</p>	<p>Författarna menar att det inte finns ett enkelt, linjärt orsakssamband mellan nyliberalism och de förändringarna som skett i socialt arbete i Sverige och Storbritannien. Trots skillnader mellan länderna har båda upplevt en gradvis ökande betoning på medborgarskap, rättigheter och val samt personligt ansvar i att exempelvis leva självständigt och förvärvsarbeta.</p>	<p>Genom att förklara hur globala styrkor kan påverka den nationella utvecklingen hoppas författarna att denna undersökning kan stimulera en debatt och ge fart åt vidare reflektioner.</p>

	Perspektiv & teoretiska utgångspunkter	Problem och syfte	Metod, urval, analys	Resultat	Diskussion	Vägar vidare, lösningar på problemet
<p>Titel: <i>New Public Management and Social Work in Sweden and England: Challenges and Opportunities for Staff in Predominantly Female Organizations</i></p> <p>Författare: Berg, E., Barry, J., & Chandler, J.</p> <p>Tidskrift: <i>International Journal of Sociology and Social Policy</i></p> <p>Årtal: 2008</p>	<p>Författarna beskriver att de har använt ett socialkonstruktivistiskt synsätt. Författarna använder också ett feministiskt perspektiv.</p>	<p>Syftet med denna studie var att undersöka och kritiskt granska vilka problem som chefer på mellannivå upplever som en följd av NPM's genomförande, särskilt vad gäller arbetsbelastning, servicekvalitet och kostnadseffektivitet.</p>	<p>Kvantitativ och kvalitativ metod. Författarna intervjuade initialt 22 erfarna socialarbetare, anställda i olika positioner inom välfärdssektorn. Av dessa 22 valde de sedan ut 6 stycken chefer på mellannivå för djupintervju. Tre var från Sverige och tre var från England. Fem av cheferna var kvinnliga.</p>	<p>Författarna presenterar ett resultat som tyder på att cheferna blir mer generaliserade i sin kunskap och i allt högre grad separeras från verksamhetens klienter. I och med detta blir de också mer styrda av aktuell budget än av klienternas behov. Vidare lyfter författarna att resultatet visar att cheferna ser sina kunskaper som överförbara till andra delar av den privata- och offentliga sektorn vilket öppnar upp för nya karriärmöjligheter, framförallt för de kvinnliga cheferna.</p>	<p>Författarna lyfter att deras resultat kan vara icke representativt då antalet intervjuer dels var få i antal men också då deltagarna kan ha förskönat bilden av, antingen dem själv, eller den verksamhet de var yrkesverksamma inom. Trots detta menar författarna att deras resultat visar på goda utsikter och karriärmöjligheter för kvinnor inom socialt arbete, vilket är något som anses vara av vikt.</p>	<p>Författarna framför varken någon lösning av problemet eller ger förslag på vägar vidare.</p>
<p>Titel: <i>Privatisation as Professionalisation? Attitudes, Motives and Achievements among Swedish Social Workers</i></p> <p>Författare: Dellgran, P., & Höjer, S.</p> <p>Tidskrift: <i>European Journal of Social Work</i></p> <p>Årtal: 2005</p>	<p>Det framgår inte tydligt vad författarna använder för perspektiv eller teoretiska utgångspunkter.</p>	<p>Författarna menar att privatiseringen ofta ses som en politisk process, men menar att det också finns en annan typ av process som drivs av de yrkesverksamma. Syftet med denna studie var därför att diskutera förhållandet mellan privatisering och professionalisering i socialt arbete. Författarna undersöker attityder till, omfattningen, konsekvenserna och följderna av en sådan yrkesdriven privatisering.</p>	<p>Kvantitativ och kvalitativ metod. Den empiriska basen för studien är rikstäckande enkäter besvarade av 1000 respektive 801 svenska socialarbetare och socionomstudenter</p>	<p>Resultatet visade bland annat att de flesta socialarbetare i allmänhet var negativt inställda till privatisering. Positiva attityder fanns däremot då det handlade om egenföretagande, vilket författarna kopplar till professionalisering genom privatisering. Genom att arbeta i privat regi ansågs fördelarna vara högre status, högre personlig utveckling och högre ekonomisk ersättning. Däremot ansågs 45% av de tillfrågade att det utförda arbetet inom offentlig- respektive privat verksamhet var detsamma.</p>	<p>Författarna menar att så många som var tredje socialarbetare förväntar sig att arbeta inom den privata sektorn inom 10 år. En fortsatt strävan efter professionalisering genom "formell utbildning" och specialisering, kopplat till nya generationer av socialarbetare, kan ligga som grund för en fortsatt expansion av så kallad "yrkesstörd privatisering" av det sociala arbetet.</p>	<p>Författarna presenterar ingen tydlig lösning av problemet utan lyfter ett antal frågor som bör beaktas inför framtiden.</p>

	Perspektiv & teoretiska utgångspunkter	Problem och syfte	Metod, urval, analys	Resultat	Diskussion	Vägar vidare, lösningar på problemet
<p>Titel: The Choice Revolution: Privatization of Swedish Welfare Services in the 1990s Författare: Blomqvist, P. Tidskrift: Social Policy and Administration Årtal: 2004</p>	<p>Det framgår inte tydligt vad författaren använder för perspektiv eller teoretiska utgångspunkter.</p>	<p>Författarna menar att den svenska välfärdsstaten genomgår en omvandlingsprocess där välfärdsstaten riskerar att förlora tron på, och institutionellt stöd för social jämlikhet. Huruvida detta är sant syftar författaren att undersöka i sin artikel.</p>	<p>Kvalitativ metod. Artikeln är uppdelad i tre avsnitt. I det första ges en historisk återblick av välfärdssektorns utveckling. I det andra presenteras de privatiseringsåtgärder som vidtogs inom hälso- och sjukvården, utbildningssektorn och socialtjänsten under 1990-talet, och i det tredje sammanfattar författaren dessa förändringar.</p>	<p>Författaren summerar artikeln med att förklara att den nuvarande omvandlingsprocessen högst troligt kommer att fortsätta omdefiniera det svenska välfärdssystemet och därmed också de värden som välfärden innefattar och representerar.</p>	<p>Författaren menar att privatiseringen och marknadsorienteringen av välfärdstjänster strider mot ideologin bakom "det svenska folkhemmet", där staten skulle tillhandahålla högkvalitativa välfärdstjänster till alla medborgare, oavsett social-, kulturell- eller ekonomisk bakgrund. Vidare menar författaren att denna utveckling bör erkännas för den politiska omorientering som den faktiskt representerar.</p>	<p>Författarna presenterar ingen tydlig lösning av problemet utan lyfter istället ett antal faktorer som skulle kunna påskynda privatiseringen av välfärdstjänster.</p>
<p>Titel: <i>The neoliberal turn and the marketization of care: The transformation of eldercare in Sweden</i> Författare: Andersson, K., & Kvist, E. Tidskrift: <i>European Journal of Women's Studies</i> Årtal: 2015</p>	<p>Författarna använder ett feministiskt perspektiv och har nyliberalismen som teoretiskt utgångspunkt.</p>	<p>Syftet med studien var att illustrera hur nyliberala resonemang dominerade den politiska processen som ledde till implementering av lagen om valfrihetssystem (LOV) inom den offentliga sektorn.</p>	<p>Kvalitativ metod. Studien genomfördes med hjälp av en diskursiv policyanalys. Författarna tillämpade Carol Bacchis "what's the problem" för att analysera problemet med hur svensk äldreomsorg är formulerad i LOV.</p>	<p>Författarna nämner att den nyliberala svängen i äldreomsorgen som hävdar att man ska koncentrera sig på det enskilda valet, det vill säga individualism för de som behöver vård, riskerar att skapa en ojämlig vård som decentraliserar omvårdnadsarbetet och skapar osäkra arbetssituationer.</p>	<p>Författarna diskuterar hur den nyliberala logiken favoriserar individualisering där ansvariga och aktiva medborgare efterfrågas utan någon som helst hänsyn till sociala stratifieringar baserad på kön, ålder, klass, osv. Från en universell och generös välfärdsmodell har nyliberalismen orsakat en vändning inom den svenska äldreomsorgspolitikerna där vi går mot en allt mer begränsad och icke-inkluderande välfärdsmodell. Författarna lyfter hur personlig vård inte kan likställas med att köpa tjänster på marknaden. Individens valfrihet har inneburit att ansvaret nu ligger på den enskilde eller släktingar vad gäller den äldres vård.</p>	<p>Författarna framhåller vikten av att återinföra skillnaden mellan ett vårdförhållande och ett serviceförhållande i utförandet inom äldreomsorgen.</p>

	Perspektiv & teoretiska utgångspunkter	Problem och syfte	Metod, urval, analys	Resultat	Diskussion	Vägar vidare, lösningar på problemet
<p>Titel: <i>Privatisering av välfärdstjänster: hur garanteras kvalitet i vård och omsorg?</i></p> <p>Författare: Winblad, U., Mankell, A., & Olsson, F.</p> <p>Tidskrift: <i>Statsvetenskaplig Tidskrift</i></p> <p>Årtal: 2015</p>	<p>Författarna har i studien bland annat använt sig av agentteori och Hirschmans (1970) teori om Exit och Voice. För att granska kvaliteten inom vård och omsorg har Donabedian's tredelade struktur-process-resultatmodell använts.</p>	<p>De ökade privatiserings- och valfrihetsreformerna, i synnerhet lagen om offentlig upphandling, LOU (SFS 2007:1091 och lagen om valfrihetssystem, LOV (SFS 2008:962 har medfört ökade inslag av konkurrens och vinstintresse inom den svenska välfärden. Syftet var därför att undersöka om de övergripande kvalitetssäkring smekanismerna skapar förutsättningar för att följa upp kvaliteten hos privata utförare inom den svenska sjukvården och äldreomsorgen.</p>	<p>Kvalitativ metod. Författarna har utfört en systematisk genomgång av teoretiska förutsättningar och hinder samt empiriska belägg för hur väl de olika kvalitetssäkringsmekanismer fungerar. De har även utfört en diskursanalys av de empiriska belägg som finns tillgänglig i den svenska och internationella diskursen kring deras användning.</p>	<p>Författarna för fram ett resultat som indikerar på att de nuvarande sätten att kvalitetssäkra svensk välfärd besitter tydliga brister då verksamheterna utförs av privata aktörer. Författarna menar att det inte går att avgöra huruvida privata utförare fullföljer sitt uppdrag då de styrs utifrån vaga kontrakt som inte heller följs upp på ett tillfredsställande vis.</p>	<p>Författarna lyfter det bristfälliga antalet studier som systematiskt studerat kvalitetssäkringsmekanismerna i de nya privatiseringsreformerna. De diskuterar utmaningarna med att kontraktera ut välfärdstjänster samt vilka förutsättningar som krävs om valfrihet ska leda till kvalitetshöjande effekter.</p>	<p>Författarna lyfter att deras studie kan ge ökad förståelse för vilka förutsättningar som finns för politiker att upprätthålla en god kvalitet när mer marknadsbaserade modeller införs inom välfärdssektorn.</p>
<p>Titel: <i>Privatization of social services: Quality differences in Swedish elderly care</i></p> <p>Författare: Stolt, R., Blomqvist, P., & Winblad, U.</p> <p>Tidskrift: <i>Social Science & Medicine</i></p> <p>Årtal: 2011</p>	<p>Det framgår inte tydligt vad författarna använder för perspektiv eller teoretiska utgångspunkter. Däremot kan det antas utgå från nyliberalistisk teori då NPM nämns som en av orsakerna till privatiseringen av offentliga tjänster.</p>	<p>Problemformuleringen ligger i privatiseringen av offentliga tjänster, något som framförallt skett inom äldreomsorgen. Författarna förknippar privatiseringen med nyliberalistiska inslag som NPM, där effektivitet genom konkurrens ses som en lösning. Syftet med studien var därför att analysera kvalitetskillnader i samband med privatiseringen inom den svenska äldreomsorgen.</p>	<p>Både kvalitativ och kvantitativ metod. Studien är utformad som en observatorisk tvärsnittsstudie baserad på data från kvalitetsundersökningen från Socialstyrelsen år 2007. De jämför kvaliteten på tjänsterna inom privat och allmän äldreomsorg med den statistik som presenteras i kvalitetsundersökningen från Socialstyrelsen år 2007.</p>	<p>Studien visar att det inte finns någon tydlig kvalitetskillnad mellan kommuner med privata konkurrenter eller kommuner som är helt utan konkurrens från privata aktörer. Den skillnad som presenteras är skillnader i sysselsättning, deltagande, livsmedelsalternativ och lägre nattlig fasta för de boende. De privata aktörerna var associerade med 9% mindre anställda per bosatt. Men med ett högre värde på flera andra kvalitetsindikatorer som matalternativ, deltagande i formulering av vårdplan samt hur lång den nattliga fastan var för de boende.</p>	<p>Författarna drar slutsatsen att privata vårdgivare tycks betona mer på serviceaspekter än för strukturella förutsättningar när det kommer till att leverera god vård. Utifrån denna studie menar författarna att det är omöjligt att besvara frågan huruvida de kostnadsbesparingar som privata företag åstadkommer plockas ut som vinst eller återgår till verksamheten.</p>	<p>Författarna pekar att det behövs ytterligare forskning för att hitta en modell som kan förklara omfattningen kring skillnaden mellan privata och offentliga verksamheter.</p>

	Perspektiv & teoretiska utgångspunkter	Problem och syfte	Metod, urval, analys	Resultat	Diskussion	Vägar vidare, lösningar på problemet
<p>Titel: <i>The Heroine and the capitalist: the profession's debate about privatization of Swedish social work</i> Författare: Liljegren, A., Dellgran, P., & Höjer, S. Tidskrift: <i>European Journal of Social Work</i> Årtal: 2008</p>	<p>Författarna utgår från sociokognitiv teori. Med hjälp av ett sociokognitivt perspektiv har de kunnat studera det kognitiva innehållet, strukturer och strategier.</p>	<p>Författarna lyfter problemet kring den ökade privatiseringen, marknadsorienteringen och decentraliseringen som präglade svensk välfärdspolitik sedan 1990-talet. Syftet med denna studie är därför att med hjälp av över 700 artiklar, analysera och beskriva den professionella debatten kring privatiseringen inom svensk facklig press på socionomområdet.</p>	<p>Både kvalitativ och kvantitativ metod. Författarna har analyserat artiklar från fyra olika tidskrifter som publicerats av SSR och SKTF från år 1985 fram till år 2003. En kombination av kvalitativ kursanalys och kvantitativ innehållsmetod har använts för att sammanfatta och skapa en översikt över debatten för att sedan titta närmare på specifika aspekter av denna debatt.</p>	<p>Författarna presenterar ett resultat som visar att debatten kring privatiseringen har haft påtagliga skiftningar under hela den studerade perioden. Från ett mer ideologiskt präglat resonemang och förhållning till en mer pragmatisk och professionellt orienterad synsätt kring privatiseringen slutet av perioden, där även ett mer ambivalent synsätt förekommer. Författarnas slutsats är att införandet av välfärdsppluralism i Sverige är något som inte enbart har tvingats på socialarbetare och socialt arbete, utan socialarbetare och sociala arbetet är själva en aktiv del i denna utveckling.</p>	<p>Författarna diskuterar hur socialarbetaren ställer sig positivt när privatiseringen leder till ökad kontroll över det professionella territoriet, men när kontrollen minskar blir reaktion starkt negativ. Författarna beskriver detta genom två metaforer, hjältinnan och kapitalisten. Hjältinnan representerar den positiva utvecklingen av ett småskaligt, skickligt och framgångsrikt egenföretagande medan kapitalisten står för den negativa delen, som är mer storskalig och där vinst och brist på kompetens hos personal förekommer.</p>	<p>Författarna för inte fram några förslag på vägar vidare eller lösningar kring problemet. Däremot ställer de sig ett antal frågor kopplat till studiens resultat som indikerar på frågor som kan leda fram till vägar vidare kring privatiseringen inom den svenska välfärdssektorn.</p>
<p>Titel: <i>Welfare trends in Sweden: balancing the books for the 1990s</i> Författare: Palme, J., Bergmark, Å., Bäckman, O., Estrada, F., Fritzell, J., Lundberg, O., Sjöberg, O., & Szebehely, M. Tidskrift: <i>Journal of European Social Policy</i> Årtal: 2002</p>	<p>Författarna utgår från ett socialpolitiskt perspektiv när de undersöker den makroekonomiska krisen och välfärdsutvecklingen som drabbade Sverige mellan 1990-1999.</p>	<p>Författarna utgår från 1990-talets ekonomiska kris, då staten upprättade en välfärdskommision som hade i uppgift att upprätta en balansräkning för utvecklingen av 1990-talets välfärd. Författarnas syfte var därför att undersöka denna balansräkning som presenterades i Valfärdskommisionens slutrapport. Frågorna författarna ställde sig var: vad var effekterna för den enskilda medborgaren och vad hände med välfärdsmodellen?</p>	<p>Både kvalitativ och kvantitativ. Författarna har sammanställt, analyserat och bedömt arbetet som utförts och presenterats av välfärdskommisionen samt befintlig statistik, forskning och andra utredningar som komplettering till studiens syfte. Författarna har även analyserat hur levnadsvillkoren utvecklades och förändrades under 1990-talets välfärdsförändring.</p>	<p>Den makroekonomiska krisen kännetecknades av en negativ tillväxt, massarbetslöshet och ökning i budgetunderskottet. Levnadsvillkoren för samtliga medborgare fick till följd av krisen ett långvarigt avtryck. Krisen orsakade en djupgående inverkan på människors välfärd, men stärktes samtidigt av olika socialpolitiska program. Författarna nämner att till följd av de socialpolitiska förändringarna är kanske det mest karakteristiska kännetecknet av 1990-talets kris att försäkringsbestämmelser blev mindre generösa.</p>	<p>Författarna diskuterar de förändringar i levnadsvillkor som drabbade samtliga medborgare under krisen, men framförallt för de som diskussion kring de ändrade socialförsäkringsbestämmelserna. Bland annat att man i vissa områden ser en ökning av universalism, exempelvis i barnomsorg och skola, medan motsatsen förekommer i exempelvis äldreomsorgen. Diskussionen förs vidare kring att taken i socialförsäkringssystemet inte ändras trots att reallönelnerna har ökat. Författarna menar att detta på lång sikt kan omvandla det inkomstrelaterade systemet till att istället införa ett fast schablonbelopp. Detta kan i sin tur öppna vägen för fler privata försäkringsbolag.</p>	<p>Författarna framför inga vägar vidare eller lösningar på problemet. Däremot för de fram argumentet om att vid makroekonomiska beslut finns det all anledning att noggrant överväga konsekvenserna för välfärdsutvecklingen.</p>

4.1.2 Beskrivande sammanställning

Utifrån analysen av de 11 artiklarnas resultat och diskussion har vi urskilt tre övergripande områden. I det första området har vi urskilt tre artiklar som huvudsakligen handlar om den svenska välfärdens ökade privatisering, där de genomgående belyser de nyliberala tankar och idéer som på olika sätt förändrade den svenska välfärden och det sociala arbetet under 1990-talet. Där omfattningen och spridningen av privatiseringen, samt de förändringar som den medfört, lyfts fram i resultatet (Stolt & Winblad, 2009; Harlow, Berg, Barry & Chandler, 2013; Palme, Bergmark, Estrada, Fritzell, Lundberg, Sjöberg & Szebehely, 2002). I det andra området urskildes sex artiklar som berörde de effekter och följder som har uppstått i det sociala arbetet och den svenska välfärden, till följd av att den offentliga sektorn i allt större grad kontrakteras ut till privata aktörer (Andersson & Kvist, 2015; Berg, Barry & Chandler, 2008; Blomqvist, 2004; Winblad, Mankell & Olsson, 2015; Stolt, Blomqvist & Winblad, 2011; Palme et al., 2002). I det tredje området urskildes tre artiklar som till största del handlade om socialarbetares attityder till privatiseringen av det sociala arbetet. Det handlar bland annat om den debatt som har förts angående det sociala arbetet samt den roll som socialarbetare haft i denna privatiseringsprocess (Kallio, Meeuwisse & Scaramuzzino, 2016; Liljegren, Dellgran & Höjer, 2008; Dellgran & Höjer, 2005). Utifrån sammanställningen av dessa artiklars resultat identifierades som tidigare nämnt tre områden vilka ligger till grund för presentationen av denna litteraturöversikts resultat. Följande rubriker har använts; orsakerna bakom privatiseringen och införandet av NPM, införandet av NPM och privata aktörer samt privatiseringen: debatt och attityder.

4.2 Resultat

4.2.1 Orsakerna bakom privatiseringen och införandet av NPM

I linje med litteraturöversiktens introduktion och kontext finner vi ett resultat som pekar på att den omfattande förändring som den svenska välfärdssektorn och det sociala arbetet genomgått har sin begynnelse under den makroekonomiska krisen i början av 1990-talet (Palme et al., 2002; Stolt, Blomqvist & Winblad, 2010; Liljegren, Dellgran & Höjer, 2008). Palme et al. (2002) har summerat de händelser som skedde under detta årtionde där sysselsättningsgraden kraftigt minskade under mycket kort tid. Arbetsförhållanden och den psykosociala arbetsmiljön försämrades vilket särskilt visade sig inom välfärdstjänster som skola, vård och omsorg. Redan utsatta grupper som unga vuxna, invandrare och ensamstående mödrar påverkades särskilt negativt då de redan innan krisen befann sig i en ogynnsam position med låga inkomster, hög arbetslöshet och en hög andel beroende av sociala bidrag. För höginkomsttagare höjdes däremot

kapitalinkomsten vilket medförde en ökning av inkomstskillnader, vilket visade sig tydligt då ekonomin började återhämta sig. Skillnaderna fortsatte dock att öka vilket också påverkade människors levnadsvillkor långt efter denna kris. Palme et al. (2002) lyfter vidare hur den psykiska ohälsan kraftigt steg under denna period där känslor av oro, rädsla och ångest blev allt vanligare. I samma veva skärptes både lagstiftningen och rutinerna kring sjukförsäkring och invalidpension. Trots detta var andelen mottagare av både sjukförsäkring och invalidpension högre i slutet av decenniet än i början. Samma sak skedde för arbetslöshetsförsäkringen där antalet mottagare så mycket som tredubblades under samma period (Palme et al., 2002). Det är under detta decennium vi finner hur det nyliberala tänkandet tydligt börjar ta sin plats i den offentliga sektorn vilket skedde genom införandet av NPM och privatiseringen av välfärdstjänster (Stolt & Winblad, 2009; Harlow et al., 2013). För att underlätta konkurrensutsättningen och privatiseringen av den offentliga sektorn genomfördes en rad olika strategiska lagändringar, där bland annat Lagen om offentlig upphandling, LOU (SFS 2007:1091) och Lagen om valfrihetssystem, LOV (SFS 2008:962) har varit centrala (Winblad, Mankell & Olsson, 2015).

Vad kan då ses som orsakerna till införandet av NPM och privatisering av välfärdstjänster? Kostnaderna för den svenska välfärden började under denna period av kris att ifrågasättas och lösningen kom att bli införandet av NPM, där tanken var att effektivisera arbetsmetoderna och maximera den offentliga sektorns investeringar, något som har lett till en omstrukturering av det sociala arbetet. Denna fokus på effektivitet menar Mullaly (2007, refererad i Payne, 2015) utifrån ett strukturellt perspektiv, är ett hot mot den professionella praktiken då fokus på effektivitet anses bidra till en de-professionalisering av det sociala arbetet. Införandet av NPM har omkonstruerat socialarbetare till att ta på sig rollen som chefer, där uppgiften och ansvaret ligger i att underlätta konsumtionen av välfärdstjänster. Detta kan ses som en total motsats från det tidigare mer radikala sociala arbetet där målsättningen var att förebygga sociala problem genom att förändra samhället (Harlow et al., 2013).

Stolt & Winblad (2009) har genomfört en fallstudie där syftet var att undersöka tillväxten och variationen mellan olika kommuners privatisering av äldreomsorgen. Resultatet visar att från 1990 fram till 2003 ökade antalet privatanställda inom kommuners äldreomsorg från 1 procent till 13 procent. Storstäderna stod för den största andelen privat arbetskraft och tros även vara de första att introducera privata aktörer. När det kommer till orsakerna kring denna ökning pekar Stolt & Winblad (2009) på att kommuner med en kombination av hög andel högerpolitik och hög befolkningstäthet tenderade att föredra privatisering, oavsett den ekonomiska situationen. Till skillnad från mer vänsterpolitiska kommuner där tendensen att privatisera låg mer i linje

med en ansträngd ekonomi och en påverkan från närliggande kommuner som redan använde privat äldreomsorg. Slutsatsen författarna lyfter är att privatiseringen av välfärdstjänster, som i detta fall var äldreomsorgen, inte kan förklaras som en orsak att spara pengar vid en ansträngd ekonomisk situation. Orsakerna till privatiseringen och dess variation mellan olika kommuner förknippades istället med ett komplext förhållande mellan ekonomi, ideologi och geografisk närhet (Stolt & Winblad, 2009). Det finns inget enkelt svar som kan förklara orsakerna bakom införandet av NPM och välfärdens privatisering. Vi kan däremot, i likhet med Stolt & Winblad (2009) och Harlow et al. (2013), konstatera att den ökade privatiseringen ligger i linje med införandet av NPM, där medborgare har gått från att vara klienter till att bli kunder som förväntas vara aktiva, vilket i sin tur ligger i linje med de nyliberala principerna som uppmuntrar individuellt ansvar och skyldighet. Betraktat ur det strukturella perspektivet anser vi i likhet med Mullaly (2007, refererad i Payne, 2015) att det inte är individerna, utan samhällets sociala strukturer som ska vara i fokus för förändring. Den makroekonomiska krisen har haft en påtaglig inverkan på den svenska välfärdssektorn vilket både har innefattat de resurser som finns inom olika socialpolitiska system men också människors levnadsvillkor (Palme et al., 2002). Då vi utgår från den kritiska teorin ser vi hur dessa förändringar går hand i hand med den nyliberalistiska tanken om att ”allt kan och bör marknadsföras” (Gray & Webb, 2013). Med det strukturella perspektivet ser vi också hur marknadsföringen av välfärden kan anses ge utökad makt och kontroll åt den rådande ekonomiska eliten, som på så sätt fortsätter att förtrycka redan förtryckta grupper (Murray & Hick, 2013). Vad har då införandet av NPM och privata aktörer haft för effekter och följder?

4.2.2 Införandet av NPM och privata aktörer

1990-talets nyliberala förändringar har både påverkat och förändrat den svenska välfärdsstaten, där den tidigare universella och generösa välfärdsmodellen har blivit mer icke-inkluderad och individualistisk (Blomqvist, 2004; Andersson & Kvist, 2015). Den svenska välfärdsstaten har genom detta börjat tappat sin traditionella socialdemokratiska karaktär (Blomqvist, 2004). Vi anser att detta går i linje med den nyliberala tanken om statens funktion, där det statliga inflytandet bör minska och istället fungera som en sista utväg (Penna & O'Brien, 2013). Innan denna förändring var den offentliga sektorn enskilt ansvarig över välfärdstjänsters produktion i syfte att skydda mot marknadskrafter samt värna om social jämlikhet (Blomqvist, 2004). De förändringar som genomfördes kan därmed ses som en direkt motsats till välfärdsstatens ursprungliga värden, då Blomqvist (2004) menar att införandet av marknadsorienterade välfärdstjänster även medförde en social segregation där välfärdsstaten istället betonar värden

som konsumism, ekonomisk effektivitet, enskilda rättigheter och privata initiativ. Införandet av marknadsorienterade välfärdstjänster anser vi därför gå hand i hand med den nyliberala logiken, där främjandet av privata former av välfärdstjänster anses ska leda till just denna ekonomiska effektivitet, och där man framhäver både frihet, valfrihet och kundtillfredsställelse (Penna & O'Brien, 2013). Vad gäller barnomsorg och skola så har en resursutarmning följts av en ökad universalism. Trots detta menar Palme et al. (2002) att den ökade universalismen har varit förenad med en ökad stratifiering i och med barnomsorgens ökade privatisering. Sammantaget präglades decenniet av decentralisering, marknadsorientering och användarfinansiering (Palme et al., 2002). Berg, Barry & Chandler (2008) menar att ideologin bakom välfärdsorganisationer också har genomgått stora förändringar. Från tanken att välfärdsorganisationer ska vara präglad av stabilitet och uppbyggda av kunskap och erfarenhet till tanken att organisationen konstrueras genom ledarskap, där kunskap ses som något förhandlingsbart, till och med säljbart på arbetsmarknaden. Detta kan enligt Berg, Barry & Chandler (2008) likställas med NPM där införandet har inneburit att framförallt chefer inom välfärdssektorn blivit allt mer generaliserade i sina kunskaper och i allt större grad styrs av den rådande budgeten än efter klienters behov. Genom detta arbetssätt har dessa chefer separerats från verksamhetens klienter (Berg, Barry & Chandler, 2008), vilket kan anses strida mot det sociala arbetets kärna. Vidare menar Berg, Barry & Chandler (2008) att de nya styr- och ledinstrumenten för offentligt anställda har medfört konsekvenser som arbetsspecialisering, högre grad av övervakning, ökat ekonomiskt engagemang, ökad administration samt ett ökat ansvar för att lösa bemanningsproblem. Utifrån ett nyliberalistiskt tänkesätt tolkar vi detta i likhet med Jönsson (2015), att dessa förändringar har bidragit till att socialarbetaren i allt större grad lämnat den progressiva funktionen i dagens samhälle, för att istället ersättas av en roll präglad av social kontroll och byråkrati.

Två lagar som anses varit centrala i frågan om privatisering är som tidigare nämnt LOU och LOV. Genom LOU skulle aktörer tillåtas konkurrera om kontrakt för specifika tjänster som kommuner och/eller landsting väljer att upphandla. Dessa kontrakt är enligt Winblad, Mankell & Olsson (2015) vanligtvis vagt formulerade och följs sällan upp av både kommuner och landsting på ett tillfredsställande vis. En följd av detta blir att det inte går att avgöra huruvida privata vårdutförare verkligen fullföljer sitt uppdrag då den kvalitet som den enskilde betalar för inte kan garanteras, vilket också försvårar ansvarsutkrävandet som Winblad, Mankell & Olsson (2015) visar vara särskilt vanligt inom äldreomsorgen. Tanken bakom LOV var att konkurrens skulle främja vårdkvalitet genom att låta medborgaren enskilt få välja vårdutförare.

För att denna valfrihet ska kunna leda till någon kvalitetshöjande effekt inom vård och omsorg krävs medborgare som kan utföra rationella och välinformerade val (Winblad, Mankell & Olsson, 2015). En nedsatt kognitiv förmåga eller sjukdom kan enligt Winblad, Mankell & Olsson (2015) alltså medföra individuella begränsningar. Något som också påverkar är patientens utsatta position till vårdgivaren vilket också påpekas vara en faktor som väger in vid omval inom vård och omsorg. Att göra ett första val och eventuellt ett omval har också strukturella begränsningar då tillräckligt många utförare inte har etablerats (Winblad, Mankell & Olsson, 2015). Inom äldreomsorgen visar Stolt, Blomqvist & Winblad (2011) att det inte finns några tydliga kvalitetsskillnader mellan kommuner som har, och kommuner som inte har, privata konkurrenter. De skillnader som kunde urskiljas var bland annat att privata verksamheter generellt hade färre anställda med grundläggande kompetens, färre anställda per boende, färre anställda per enhetschef och fler anställda som var timanställd. I de privata verksamheterna hade klienterna en större delaktighet i utförandet av vårdplanen, en högre andel personal med specialiserad kompetens, fler matalternativ samt en nattlig fasta på mindre än 11 timmar. När det kommer till att leverera en god vård menar Stolt, Blomqvist & Winblad (2011) att privata vårdutförare tycks betona serviceaspekter högre än strukturella förutsättningar. När det kommer till införandet av LOV menar Andersson & Kvist (2015) att reformen haft ett starkt inflytande från den nyliberala logiken, där entreprenörskap betonas mer än jämlikhet i vården. I LOV tolkas jämlikhet inom äldreomsorgen som ”jämlig konkurrens för äldreomsorgens utförare”, men Andersson & Kvist (2015) ser detta som vilseledande och falskt eftersom det inte står något om hur denna jämlikhet ska uppnås. Andersson & Kvist (2015) nämner vidare hur den nyliberala svängen inom äldreomsorgen har orsakat en ökad individualism där ansvariga och aktiva medborgare både efterfrågas och favoriseras. Precis som Andersson & Kvist (2015) nämner kan dessa reformer anses haft ett starkt inflytande från nyliberalismen, då dessa reformer direkt kan kopplas till nyliberalismens tanke om att staten bör främja entreprenörs-aspekter, privata egendomsrättigheter och en fri marknad och handel då det anses vara det bästa med hänsyn till människans välbefinnande (Harvey, 2005). Privatiseringsprocessen tycks ha förförande krafter där en ”de-privatisering” enligt Stolt & Winblad (2009) anses som osannolik. Under 1990-talet ökade antalet privatanställda inom kommunala välfärdstjänster från 4,4 procent till 9,6 procent och andelen barn i privat, men offentligt finansierad barnomsorg, gick från 5 till 15 procent (Palme et al. 2002). Sammanfattningsvis finner vi ett resultat som pekar på att införandet av NPM och den ökade privatiseringen anses ha haft som syfte att lösa mycket av den kris som drabbade Sverige under 1990-talet.

4.2.3 Privatiseringen: Debatt och attityder

Liljegren, Dellgran & Höjer (2008) har analyserat hur två stora svenska socialförbund, SSR och SKTF, i olika tidskrifter har fört debatten kring privatisering i den svenska välfärden, från år 1985 fram till 2003. Synen på privatisering förs under denna period fram enligt Liljegren, Dellgran & Höjer (2008) som både positiv och negativ. Dessa skillnader förekommer i både SSR- och SKTFs-tidskrifter, där SSR tenderar att skildra socialarbetaren som heroisk och skicklig i det privata arbetet medan SKTF både lyfter positiva och negativa sidor. Den positiva sidan av privatiseringen beskriver socialarbetaren som en skicklig och framgångsrik individ som arbetar på småskaliga arbetsplatser. Socialarbetaren hävdar att i det privata kan de arbeta mer flexibelt, hjälpa sina klienter mer effektivt och hjälpa sårbara grupper som inte uppmärksammas i det offentliga. Liljegren, Dellgran & Höjer (2008) nämner vidare att många av dessa artiklar menar att socialarbetaren har tagit steget in i det privata med argument som bland annat betonar ett ökat ansvar, ökad flexibilitet och en större självständighet där de blir fri från den styva och byråkratiska offentliga sektorn. I dessa artiklar framstår socialarbetaren som en mycket stark och kompetent kvinna som endast upplevt smärre motgångar under vägen till att bli en framgångsrik och privatpraktiserande socialarbetare. Enligt Liljegren, Dellgran & Höjer (2008) betonar inte artiklarna att socialarbetaren har tagit dessa steg av ekonomiska skäl, utan endast personliga skäl kopplat till professionen nämns. Den negativa sidan betraktar privata verksamheter som oerfarna, storskaliga och vinstdrivande. Liljegren, Dellgran & Höjer (2008) nämner exempelvis hur en SKTF-fackförvaltare i en artikel från 1985 hävdade att ”it is all about squeezing out the largest possible profit during the shortest possible time. No consideration is given to the staff” (s. 203). Pengar är det som är den styrande drivkraften där medkänsla för personal och klienter saknas. Entreprenörerna bakom dessa privata verksamheter ifrågasätts oftast i frågan om kompetens, och vid incidenter inom privata verksamheter läggs ofta ordet ”privat” till i rubriken för att betona negativa aspekter av privatiseringen (Liljegren, Dellgran Höjer, 2008). Penna & O’Brien (2013) menar att den nyliberala logiken har ett intresse av att effektivisera ”det nya samhället” och att välfärdsstaten därmed kan anses vara skadlig för den ekonomiska utvecklingen. I detta sammanhang kan vi därför tolka debatten som att det finns en kritik riktad mot den nyliberala agendan, men den finner vi enbart i de negativa attityderna.

När det kommer till socialarbetarnas egna attityder till den ökade privatiseringen presenterar Kallio, Meeuwisse & Scaramuzzino (2016) med deras enkätundersökning ett resultat som visar att privatiseringen av vinstdrivande verksamheter generellt betraktades mer kritiskt än

privatiseringen av ideella. Så många som 56 procent av svenska socialarbetare ställde sig negativa till en ökad marknad av privata aktörer, medan 27 procent var neutrala och 17 procent positiva. Dessa siffror har stor likhet med Dellgran & Höjer (2005) där 54.1 procent var negativa, 22.9 procent neutrala och 23.1 procent positiva till en ökad privatisering. Den grupp som ansågs vara bland de mest positiva till en ökad privatisering av både vinstdrivande och icke-vinstdrivande aktörer var enligt Kallio, Meeuwisse & Scaramuzzino (2016) yngre socialarbetare. Att yngre socialarbetare är mer positiv till privatisering är även något som Dellgran & Höjer (2005) påpekar. Kallio, Meeuwisse & Scaramuzzino (2016) förklarar att detta kan bero på ideologiska skillnader mellan två generationer, då den offentliga sektorn hade ett högre ansvar för det sociala arbetet under den tid som de äldre gick sin utbildning. Vidare ansåg Kallio, Meeuwisse & Scaramuzzino (2016) att yrkesverksamma inom den privata sektorn, till skillnad mot offentligt och ideellt anställda, var mer positiva till en ökad privatisering inom både privata och ideella organisationer. Denna åsikt fanns även hos socialarbetare som ansåg att byråkratin inom välfärdssystemet var för stor och hos de som ansåg att socialtjänsten var synonym med resursbrister. Dellgran & Höjer (2005) menar att de som ställde sig mest positiva till privatiseringen var även de som hade det största missnöjet för det egna arbetet i den offentliga sektorn. Socialarbeters attityd verkar däremot skilja sig åt beroende på vem som är utförare av välfärdstjänsterna och till vilka de riktar sig mot. Socialarbetare var generellt sett mer positiv till en ökad privatisering av välfärdstjänster om den ansågs gynna den egna professionen, till skillnad från då välfärdstjänsterna utfördes av andra aktörer som inte tillhörde den egna professionen (Dellgran & Höjer, 2005). Vidare lyfter Dellgran & Höjer (2005) att högerpolitiska socialarbetare var mer positiva till privatiseringen än vad vänsterpolitiska var, men gemensamt hade majoriteten av socialarbetarna åsikten om att förebyggande arbete, behandling och utvärdering utförs lika bra i offentlig- som privat verksamhet (Dellgran & Höjer, 2005). Dellgran & Höjer (2005) framför också en intressant tolkning om att många socialarbetare tycks vara av åsikten att den ökade privatiseringen kommer gynna socialarbetarens profession mer än vad den kommer gynna klienterna. Då vi utgår från kritisk teori anser vi, oavsett attityd, att det kritiska sociala arbetet kan erbjuda ett sätt att öka vår självmedvetenhet kring de sociala och politiska förändringarna som pågår. I likhet med Gray & Web (2013) anser vi också att den kritiska teorin i socialt arbete kan vara till stor nytta för att bli medveten om vad som sker i det sociala arbetets omvandling. Som Gray & Web lyfter har vi en skyldighet, inte bara mot oss själva som socialarbetare utan även för våra klienter, att konfrontera den nyliberala logiken som allt mer börjar dominera i det sociala arbetet.

När det kommer till attitydskillnader mellan kön menar Dellgran & Höjer (2005) att manliga socialarbetare är mer polariserade i deras attityder, då de både är mer positiva och negativa till en ökad privatisering, medan kvinnor tycks vara mer ambivalenta. Kallio, Meeuwisse & Scaramuzzino (2016) menar istället att manliga socialarbetare, till skillnad från kvinnliga, var mindre benägna att hålla med om att vinstdrivande aktörer borde ges ett större utrymme. Kallio, Meeuwisse & Scaramuzzino (2016) menar vidare att socialarbetare med en individualistisk syn på orsaken bakom människors fattigdom, också tenderade att stötta en marknadsprivatisering i högre grad än socialarbetare med motsatta åsikter. Att vara positiv för en ökad marknad av både vinstdrivande och icke-vinstdrivande aktörer menar Kallio, Meeuwisse & Scaramuzzino (2016) går hand i hand med åsikter om att medborgaren ska vara mer aktiv vad gäller välfärdsbestämmelser, men att detta också innefattar fler sanktioner för de klienter som inte följer dessa överenskommelser (Kallio, Meeuwisse & Scaramuzzino, 2016).

Vi kan tydligt se att socialarbetarens attityder tenderar att vara mer positiv då den anses gynna socialarbetarens egen profession. Detta är även något som Liljegren, Dellgran & Höjer (2008) lyfter i sin debattanalys där de menar att privatiseringen anses vara positiv när den leder till en ökad kontroll över socialarbetarens professionella territorium, men om denna kontroll minskar, reagerar socialarbetaren starkt emot privatiseringen. En nyckelfaktor som Liljegren, Dellgran & Höjer (2008) lyfter i denna debatt är att när privatiseringen anses ske från politiskt håll och drivs av projekt med högerpolitiska agendor som motiveras av egoism, så framstår den som ett hot mot demokrati, solidaritet, rättvisa och de missgynnade grupperna. När privatiseringen däremot sker från socialarbetaren själv, uppfattas den som något positivt som både gynnar klienter och de professionella. Liljegren, Dellgran & Höjer (2008) drar slutsatsen att privatiseringen accepteras i debatten så länge det handlar om att dess funktion fungerar som ett komplement till välfärdsstaten samt att den vägledande principen är professionalism, inte vinst. Polariseringen har minskat på flera olika sätt i debatten kring privatisering. Inledningsvis var det vanligare att argumentation förekom i artiklarna, där bidragsgivaren antingen var för eller emot privatiseringen. Det gick senare över till att argumenten antingen framfördes som för eller emot privatiseringen, utan att de själva tog ställning till det. Debatten kan som Liljegren, Dellgran & Höjer (2008) nämner anses vara ambivalent, där både negativa och positiva aspekter av privatiseringen nämns. Denna ambivalens har vi som tidigare nämnt även återfunnits i socialarbetarnas egna attityder kring privatiseringen (Dellgran & Höjer, 2005; Kallio, Meeuwisse & Scaramuzzino, 2016). Liljegren, Dellgran & Höjer (2008) ser denna ambivalens inom debatten kring privatiseringen som en spänning mellan den mer traditionella

socialarbetaren, där det sociala arbetet anses ska behållas inom den offentliga sektorn, mot den mer moderniserade socialarbetaren som vill bredda gränserna för socialarbetarens kompetens. Avslutningsvis påpekar Liljegren, Dellgran & Höjer (2008) att införandet av privata aktörer inte bara kan ses som något som påtvingats socialt arbete och socialarbetaren, utan kan också ses som något både socialt arbete och socialarbetaren själva är aktivt involverade i att utveckla (Liljegren, Dellgran & Höjer 2008).

4.2.4 Sammanfattning av resultat

För att koppla samman resultatet med denna litteraturöversikts syfte och frågeställningar så finner vi, i frågan om vilka bidrag den nationella forskningen lämnat avseende den svenska välfärdens ökade privatisering, att de flesta av artiklarna från urvalet pekar på att det är i början av 1990-talets kris som privatiseringen av den svenska välfärden hade sin debut (Palme et al., 2002; Stolt, Blomqvist & Winblad, 2010; Liljegren, Dellgran & Höjer, 2008). Flera av artiklarna lyfter den nyliberala logiken, där entreprenörskap och individualism uppmuntras och favoriseras. Nyliberalismen anses vara en starkt bidragande faktor bakom införandet av NPM och privatiseringen av den svenska välfärden, som till största del genomfördes med hjälp av LOU och LVO reformerna (Andersson & Kvist 2015; Harlow, Barry & Chandler, 2013; Stolt & Winblad, 2009; Winblad, Mankell & Olsson, 2015). Analyserar vi detta utifrån nyliberalistisk teori, finner vi att orsaken bakom den ökade privatiseringen och marknadsanpassningen av välfärdstjänster kan förklaras med det nyliberala införandet i den offentliga sektorn. Till följd av det nyliberala införandet har relationen mellan klienten och den professionella kommit att ersättas med en roll baserad på köpare och säljare (Penna & O'Brien, 2013). Vidare finner vi att de nationella bidragen handlar mycket om de effekter som nyliberalismen har orsakat. Hur de nyliberala förändringarna har drabbat den generösa välfärdsmodellen som till följd blivit allt mer icke-inkluderande och individualistisk (Blomqvist, 2004; Andersson & Kvist, 2015). Bidragen lyfter även hur nyliberalismen har påverkat välfärdsorganisationen till att innefatta socialarbetare som styr, kontrollerar och följer den rådande budgeten mer än klienters behov (Berg, Barry & Chandler, 2008; Harlow et al., 2013). Den nationella forskningen har också lämnat bidrag vad gäller den debatt som har förts hos de ledande socialförbunden kring privatiseringen. Även socialarbetarens attityder kring den ökade privatiseringen har förts fram samt hur de ser på sin egen roll i denna process (Dellgran & Höjer, 2005; Liljegren, Dellgran & Höjer, 2008; Kallio, Meeuwisse & Scaramuzzino, 2016).

I frågan om vad den nationella forskningen säger om professionaliseringens roll i socialt arbete kopplat till den ökade privatiseringen av den svenska välfärden, finner vi som vi tidigare nämnt

ett resultat som pekar på att professionaliseringen har en bidragande roll i den ökade privatiseringen (Dellgran & Höjer, 2005; Liljegren, Dellgran & Höjer, 2008). Utifrån resultatet finner vi att det råder en stor ambivalens gällande den ökade privatiseringen i det sociala arbetet. Om privatiseringen anses gynna den egna professionen framstår privatiseringen som någonting positivt, men om den anses gynna andra aktörer som inte tillhör den egna yrkesgruppen framhålls privatiseringen istället som någonting negativt (Dellgran & Höjer, 2005). Dellgran & Höjer (2005) lyfter hur socialarbetaren kan använda privatiseringen som en professionell strategi där målet är att nå ökad status, legitimitet och autonomi. Privatiseringen kan även användas som en strategi där socialarbetaren vill motverka det sociala arbetets de-professionalisering eller försvara den professionella utvecklingen och inflytandet (Dellgran & Höjer, 2005). Oavsett strategi ser socialarbetaren möjligheter till professionalisering i privatiseringen, vilket är något som anses gynna klienten i allmänhet och professionen i synnerhet (Dellgran & Höjer, 2005; Liljegren, Dellgran & Höjer, 2008). Som vi tidigare nämnt har Liljegren, Dellgran & Höjer (2008) beskrivit hur privatiseringen har framstått som positiv då den leder till en ökad kontroll för socialarbetaren, men om denna kontroll minskar så reagerar socialarbetaren starkt negativt. Privatiseringen accepteras också så länge den ses som ett komplement till välfärdsstaten, där den vägledande principen är professionalism och inte vinst (Liljegren, Dellgran & Höjer, 2008). Vi kan se hur detta tydligt skildras i den debatt som Liljegren, Dellgran & Höjer (2008) lyfter, där den starka och kompetenta kvinnan som startar eget framstår som en hjältinna medan dess motsats, kapitalisten, framstår som ett vinstdrivande företag med utbildad arbetskraft.

Vi finner att den nationella forskningen brister både vad gäller frågan om vägar vidare och lösningar på problemet. Andersson & Kvist (2015) är en av de som presenterar en tydlig lösning, vilket är att återinföra en skillnad mellan ett vård- och serviceförhållande i utförandet inom äldreomsorgen. På så sätt kan en policy som anses gynna alla, utan någon större hänsyn till sociala stratifieringar baserade på bland annat ålder, klass, kön och etnicitet, förhindras. Dellgran & Höjer (2005) lyfter också ett antal intressanta frågeställningar som kan vara vägledande inför vägar vidare och kan ses som ett sätt att komma närmre en lösning på problemet. Kommer egenföretagandet att växa och hur kommer detta i så fall påverka det offentliga sociala arbetet? Ska yrkesdriven privatisering accepteras för vad det är och vad kan det i så fall leda till? Kan en ökning av privatiseringen i socialt arbete leda till en ökad stratifiering och kanske till och med en splittring av professionen? (Dellgran & Höjer, 2005). Det intressanta är att merparten av artiklarna endast lyfter frågor som kan vara vägledande för

vidare forskning. Som tidigare nämnt finner vi därmed en brist i att lyfta konkreta lösningar och vägar vidare kring problemen i majoriteten av artiklarna.

6. DISKUSSION

6.1 Metoddiskussion

Som tidigare nämnts har vi med denna litteraturöversikt haft som avsikt att undersöka och presentera det befintliga nationella kunskapsläget kring privatiseringen av den svenska välfärden. Med hänsyn till litteraturöversiktens syfte och frågeställningar kopplat till litteraturöversiktens resultat, anser vi att den valda metoden har varit lämplig. Trots att den allmänna litteraturöversikten inte kännetecknas av att vara lika systematisk som en litteraturöversikt (Friberg, 2012), tillät metoden oss, att på ett strukturerat sätt, fördjupa oss i det valda kunskapsområdet. Denna fördjupning har också givit oss en bredd i ämnet, då vi både tagit del av kvantitativ och kvalitativ data. Utifrån den valda databasen använde vi all den litteratur som kunde kopplas till vårt syfte och våra frågeställningar. Antalet artiklar ansågs dessutom vara tillräckliga med hänsyn till uppsatsens tidsram. Då vår avsikt var att undersöka det nationella kunskapsläget, begränsade vi vårt urval till svensk kontext. Mot bakgrund av detta lyfter därför majoriteten av vårt urval naturligtvis de förändringar som har skett i Sverige. För att vara säker på att inkludera ett uttömt resultat hade vi kunnat använda fler sökord, särskilt ”NPM” och ”new public management”. Detta då dessa ord har visat sig vara centrala i benämningen kring de nyliberala förändringar som skett i det sociala arbetet. Under sökprocessens gång har vi dessutom upptäckt att relevant forskning inte har inkluderats från den valda databasen. Detta har medfört att vi har gått miste om en del intressant forskning kring privatiseringen då vi valde att enbart begränsa oss till ”ProQUEST Social Sciences” som huvuddatabas. Trots dessa brister anser vi att den valda forskningen har kunnat spegla det fenomen som vi valde att undersöka. Vi anser att de tre huvudområden som ligger till grund för denna litteraturöversikts resultat var relativt enkla att urskilja och sammanfattar vårt urval på ett tillfredställande sätt. Med anledning av att urvalet endast bestod av 11 artiklar, valde vi att skriva ihop resultatet till en mer beskrivande och sammanfattande text där både kvantitativ och kvalitativ data sammanfördes under samma rubrik. Detta har medfört att det inte framgår någon tydlig uppdelning av olika typer av resultat. Det vi möjligtvis saknar i vårt urval är forskning som lyfter hur specifika grupper har påverkats av de förändringar som skett, samt forskning som belyser hur privatiseringen har uppfattats ur ett klientperspektiv. Med anledning av att vårt urval till största del har beskrivit 1990-talets förändringar och konsekvenser mer övergripande hade det också varit intressant att se hur dessa förändringar skildras i samtiden. Särskilt med tanke på hur den nyliberala logiken kan anses fortsätta påverka och förändra det sociala arbetet och den svenska välfärden.

6.2 Resultatdiskussion

Med koppling till litteraturoversiktens syfte och frågeställningar finner vi ett resultat som visar att den nationella forskningen dels lyfter privatiseringens orsaker och effekter, men också de attityder som finns till, och den debatt som förts kring privatiseringen i det sociala arbetet. Utöver detta berör den nationella forskningen hur professionaliseringen kan kopplas till denna privatisering. Utifrån resultatet kan vi dra slutsatsen att de förändringar som skett i välfärden och det sociala arbetet tydligt har influerats av nyliberalismen. Majoriteten av artiklarnas författare använder nyliberalismen som en förklaring till orsakerna bakom det kunskapsområde som de ämnar undersöka. I de artiklar där nyliberalismen inte tydligt uttrycks lyfts istället New Public Management som en orsak till problemområdet, vilket vi anser går i linje med det nyliberala tänkandet. Vad vi finner särskilt intressant är att det framkommer en tydlig ambivalens kring frågan om privatiseringen, både inom den debatt som de ledande socialförbunden har fört fram, samt i socialarbetarnas egna attityder. Vi tolkar detta som att, även i de fall där privatiseringen ska anses gynna det sociala arbetet, så ser man det först och främst som positivt i de fall där privatiseringen gynnar socialarbetaren själv och det sociala arbetet som profession. Det vill säga, i det fall privatiseringen anses som positiv handlar det inte om att den ska vara positiv för klienterna. Detta kan tolkas utifrån en nyliberal logik, då det handlar om individualism. Det viktiga blir här det individualistiska och man glömmer bort hur det påverkar klienterna som vi ska arbeta för, och i gemenskap med. I problemformuleringen lyfter vi den oro som socionomstudenter upplever kring att arbeta i den offentliga sektorn och att många ser den privata sektorn som en möjlighet till en mer trivsam och stabil arbetsmiljö. Med anledning till detta har vi förhoppningar om att resultatet för denna litteraturoversikt kan bidra till en ökad förståelse, medvetenhet och kunskap hos socionomstudenter, både vad gäller deras egen roll i privatiseringen, men också för de konsekvenser som privatiseringen av välfärden medför. Utifrån resultatet vill vi även argumentera för att socionomstudenter bör uppmanas till en mer kritisk inställning avseende välfärdens nuvarande funktion och utveckling. Med hjälp av kritiska perspektiv kan studenter erhålla insikter om sin egen roll samt bli medveten om rollens efterföljande effekter i den kommande utvecklingen av den svenska välfärden. Då uppsatsen i första hand riktar sig till socionomstudenter har vi alltså både förhoppningar om att kunna påverka studenter inför deras kommande yrkesroll, men också att väcka tankar om vilken välfärd vi vill representera och föra fram. Med anledning av att en deprivatisering anses vara osannolik vill vi med denna litteraturoversikt även föra fram tanken om att vi som socialarbetare behöver ta makten över privatiseringen av den svenska välfärden. Genom detta kan vi möjligtvis förhindra att andra professioner tar makten, där intresset för

mänskliga rättigheter, humanitet och solidaritet riskerar att komma i andra hand och den ekonomiska vinsten i första. Oavsett position i det sociala arbetet menar vi, i enlighet med Murray & Hick (2013) och det strukturella sociala arbetet, att vi både kan och bör kritiskt granska, undersöka och arbeta emot ekonomiska, politiska och sociala orättvisor. Vi ska också arbeta för en social förändring där dessa värderingar är ledande. Vi vill med vårt resultat utöver detta visa vad de nyliberala reformerna och förändringarna har medfört, både för det sociala arbetet, men också för skapandet och bibehållandet av redan existerande sociala problem. Utifrån den kritiska teorin accepterar vi inte den rådande samhällsordningen då vi anser att acceptans leder till status quo. Den kritiska teorin hjälper istället oss att förstå hur samhällets funktion har skapats (Payne, 2015), där vi i likhet med Murray & Hick (2013) och det strukturella sociala arbetet menar att det måste ske fundamentala förändringar vad gäller fördelningen av både resurser och makt för att kunna göra reella framsteg i vår välfärd. Det behövs mer forskning kring den svenska välfärden, orsakerna bakom förändringarna, effekterna av dessa förändringar samt vilka följder som kan väntas komma. På så sätt kan vi gemensamt skapa en tydligare bild av vad som krävs för att skapa en välfärdsmodell som inte baseras på att låta privata verksamheter konkurrera för att uppnå kvalitet, och som inte tillåter privata verksamheter ha största möjliga vinst som drivkraft. Drivkraften bör istället baseras på en social jämlikhet där alla har samma möjligheter och tillgång till välfärdens samtliga tjänster som rör både utbildning, arbete och hälsa. I enlighet med Blomqvist (2004) menar vi slutligen att den nyliberala utvecklingen bör erkännas för den politiska omorientering som den faktiskt representerar och inte maskeras med andra ord. Det är inte förrän vi vågar se verkligheten för vad den är som vi också kan börja förändra den.

REFERENSLISTA

Tryckta källor

- Allwood, C-M., & Erikson, M-G. (2010). *Grundläggande vetenskapsteori*. Stockholm: Studentlitteratur
- Blennberger, E. (2006) Etik för socialt arbete. I A. Meeuwisse., S. Sunesson., & H. Swärd. *Socialt Arbete: En Grundbok* (s.227-246). Stockholm: Natur & Kultur
- Blennberger, E. (2016) Etik för socialt arbete. I A. Meeuwisse., H. Swärd., S. Sunesson., & M. Knutagård. *Socialt Arbete: En Grundbok* (s.372-391). Stockholm: Natur & kultur
- Dellgran, P. (2015) Människobehandlande professioner. I S. Johansson., P, Dellgran., & S, Höjer. (Red.) *Människobehandlande organisationer: villkor för ledning, styrning och professionellt välfärdsarbete* (s.166-193). Stockholm: Natur & kultur
- Dellgran, P., & Höjer, P. (2006) Pluralism på gott och ont? Om forskning och den akademiska kunskapsproduktionen . I A. Meeuwisse., H. Swärd., & S. Sunesson. *Socialt Arbete: En Grundbok* (s.348-367). Stockholm: Natur & kultur
- Friberg, F. (2012a) Att göra en litteraturoversikt. I F. Friberg (Red.) *Dags för uppsats* (s.133-143). Lund: Studentlitteratur
- Friberg, F. (2012b) Att utforma ett examensarbete. I F. Friberg (Red.) *Dags för uppsats* (s.81-94). Lund: Studentlitteratur
- Friberg, F. (Red.) (2012). *Dags för uppsats*. Lund: Studentlitteratur
- Gray, M., & Webb, S-A. (2013) Critical social work. I M. Gray., & S-A. Webb. *Social Work Theories And Methods* (s.99-109). SAGE Publications
- Hartman, L. (2011). Inledning. I L. Hartman. (Red.) *Konkurrensens konsekvenser: vad händer med svensk välfärd* (s. 9-31). Stockholm: SNS förlag
- Harvey, D. (2007) A Brief History of Neoliberalism. Oxford: Oxford University Press
- Hollander, A. (2006) Juridik och socialt arbete. I A. Meeuwisse., S. Sunesson., & H. Swärd. *Socialt Arbete: En Grundbok* (s.110-128). Stockholm: Natur & Kultur

- Johansson, S., Dellgran, P., & Höjer, S. (2015) Inledning. I S. Johansson., P. Dellgran., & S. Höjer (Red.) *Människobehandlande organisationer* (s.21-40). Stockholm: Natur & Kultur
- Kvale, S., Brinkmann, S., & Torhell, S-E. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur
- Lilja, J. (2013) Videoanalyser som metodstrategi. I S. Larsson., J. Lilja., & K. Mannheimer. (Red.) *Forskningsmetoder i socialt arbete* (s.269-287). Lund: Studentlitteratur
- Lindgren, L. (2015) Granskning för utveckling och kontroll i socialt arbete. I S. Johansson., P. Dellgran., & S. Höjer (Red.) *Människobehandlande organisationer* (s.272-291). Stockholm: Natur & Kultur
- Lundström, T., & Sunesson, S. (2016) Socialt arbete utförs i organisationer. I A. Meeuwisse., H. Swärd., S. Sunesson., & M. Knutagård. *Socialt arbete: en grundbok* (s.300-312). Stockholm: Natur & Kultur
- Mullaly, R.P. (2007). *The New Structural Social Work*. Ontario: Oxford University Press
- Murray, K-M., & Hick, S-F. (2013) Structural social work. I M. Gray., & S-A. Webb. *Social Work Theories And Methods* (s.110-125). SAGE Publications
- Payne, M., & Nilsson, B. (2015). *Modern Teoribildning I Socialt Arbete*. Stockholm: Natur & kultur
- Penna, S., & O'Brien, M. (2013) Neoliberalism. I M. Gray., & S-A. Webb. *Social Work Theories And Methods* (s.137-146). SAGE Publications
- Svensson, G. (2015) Omvärldsaspekter på människobehandlande organisationer. I S. Johansson., P. Dellgran., & S. Höjer (Red.) *Människobehandlande organisationer* (s.81-106). Stockholm: Natur & Kultur
- Thurén, T. (2007). *Vetenskapsteori för nybörjare*. Stockholm: Liber
- Östlundh, L. (2012) Informationssökning. I F. Friberg (Red.) *Dags för uppsats* (s.57-79). Lund: Studentlitteratur

Artiklar och elektroniska källor

Akademikerförbundet SSR. (2015). *Etik i socialt arbete – Etisk kod för socialarbetare*. Stockholm: Akademikerförbundet SSR

Andersson, K., & Kvist, E. (2015). The neoliberal turn and the marketization of care: The transformation of eldercare in Sweden. *European Journal of Women's Studies*, 22(3), 274-287. doi: 10.1177/1350506814544912

Bergmark, Å., & Fritzell, J. (2007). Välfärdens utveckling efter 1990-talets kris: Välfärdens ansikte mot 2000-talet. *Socialvetenskaplig Tidskrift*, 14(2-3), 102-109.

Blomqvist, P. (2004). The Choice Revolution: Privatization of Swedish Welfare Services in the 1990s. *Social Policy and Administration*, 38(2), 139-155. doi: 10.1111/j.1467-9515.2004.00382.x

Dellgran, P., & Höjer, S. (2005). Privatisation as professionalisation? Attitudes, motives and achievements among Swedish social workers. *European Journal of Social Work*, 8(1), 39-62. doi: 10.1080/1369145042000331369

Dellgran, P., & Höjer, S. (2005). Rörelser i tiden. Professionalisering och privatisering i socialt arbete. *Socialvetenskaplig tidskrift* 2-3: 246-267

Berg, E., Barry, J., & Chandler, J. (2008). New public management and social work in Sweden and England: Challenges and opportunities for staff in predominantly female organizations. *International Journal of Sociology and Social Policy*, 28(3/4), 114-128. doi: 10.1108/01443330810862188

Harlow, E., Berg, E., Barry, J., & Chandler, J. (2013). Neoliberalism, managerialism and the reconfiguring of social work in Sweden and the United Kingdom 1. *Organization*, 20(4), 534-550. doi: 10.1177/1350508412448222

Jönsson, J. (2015). The contested field of social work in a retreating welfare state: The case of Sweden. *Critical And Radical Social Work*, 3(3), 357-374. doi: 10.1332/204986015X14417170590583

Kallio, J., Meeuwisse, A., & Scaramuzzino, R. (2016). Social workers' attitudes to privatization in five countries. *Journal of Social Work*, 16(2), 174-195. doi: 10.1177/1468017314568850

- Liljegen, A., Dellgran, P., & Höjer, S. (2008). The heroine and the capitalist: The profession's debate about privatisation of Swedish social work. *European Journal of Social Work*, 11(3), 195-208. doi: 10.1080/13691450802220933
- Palme, J., Bergmark, Å., Bäckman, O., Estrada, F., Fritzell, J., Lundberg, O., . . . Szebehely, M. (2002). Welfare trends in Sweden: Balancing the books for the 1990s: Journal of European Social Policy. *Journal Of European Social Policy*, 12(4), 329-346.
- Stolt, R., Blomqvist, P., & Winblad, U. (2011). Privatization of social services: Quality differences in Swedish elderly care. *Social Science & Medicine*, 72(4), 560-567. doi: 10.1016/j.socscimed.2010.11.012
- Stolt, R., & Winblad, U. (2009). Mechanisms behind privatization: A case study of private growth in Swedish elderly care. *Social Science & Medicine*, 68(5), 903-911. doi: 10.1016/j.socscimed.2008.12.011
- Sveriges Kommuner och Landsting (2016). *Köp av verksamhet 2015: Kommuner, landsting och regioner 2006-2015*. Stockholm: Sveriges Kommuner och Landsting
- Trydegård, G-B. (2001) Vårdförstjänster till salu – privatisering och alternativa driftformer under 1990-talet. I *Vårdförstjänster i omvandling*. Kommittén Vårdförstjänster/SOU 2001:52. Stockholm: Fritzes offentliga publikationer
- Winblad, U., Mankell, A., & Olsson, F. (2015). Privatisering av vårdförstjänster: Hur garanteras kvaliteten i vård och omsorg? *Statsvetenskaplig Tidskrift*, 117(4), 531-554.

BILAGA 1

Dokumentation och sökanalys

1	<p>Databaser PsycARTICLES, PsycINFO, Sociological Abstracts, Worldwide Political Science Abstracts</p>	<p>Sökord/söksträng Fritextsök på "social work*" tillsammans med trunkering för att inkludera olika böjningsformer. Avgränsar genom att söka på "abstract" istället för "anywhere" i syfte att nå ett mer preciserat sökresultat. Peer-reviewed används för att fram vetenskapligt granskade artiklar.</p> <p>Söksträng: ab("social work*") AND peer(yes)</p>
	<p>Utvärdering Sökningen gav 53,284 resultat.</p> <p>Ytterligare precisering behöver göras då resultatet anses för stort.</p>	<p>Sekundärsökningar/nästa steg I nästa steg söker vi "social work" i samtliga databasers tesaurus för att få förslag på ytterligare sökord/ämnesord.</p>
2	<p>Databaser PsycARTICLES, PsycINFO, Sociological Abstracts, Worldwide Political Science Abstracts</p>	<p>Sökord/söksträng Genom databasernas tesaurus adderas sökorden "social welfare" och "social workers" till den initiala sökningen "social work". Fortsatt avgränsning till "abstract" och peer-reviewed.</p> <p>Söksträng: (SU.EXACT("Social Welfare") OR SU.EXACT("Social Work") OR SU.EXACT("Social Workers")) AND peer(yes)</p>
	<p>Utvärdering Sökningen gav 67,376 resultat.</p> <p>Resultaten anses återigen vara för stort.</p>	<p>Sekundärsökningar/nästa steg I nästa steg kombinerar vi sökning 1 och 2 och gör till ett sökblock.</p>
3	<p>Databaser PsycARTICLES, PsycINFO, Sociological Abstracts, Worldwide Political Science Abstracts</p>	<p>Sökord/söksträng Kombinerar sökning 1 och 2. Fortsatt avgränsning till "abstract" och peer-reviewed.</p> <p>Söksträng: ((SU.EXACT("Social Welfare") OR SU.EXACT("Social Work") OR SU.EXACT("Social Workers")) AND peer(yes)) OR (ab("social work*") AND peer(yes))</p>
	<p>Utvärdering Sökningen gav 91,357 resultat.</p> <p>Urvalet blir här ännu större och resultaten anses mot bakgrund av detta inte vara tillräckligt precisa.</p>	<p>Sekundärsökningar/nästa steg "Social work" som sökord ger ett sökresultat som visar på ett brett forskningsområde. Ytterligare ämnesord krävs för att nå relevant material kopplat till studiens syfte och frågeställningar.</p>
4	<p>Databaser PsycARTICLES, PsycINFO, Sociological Abstracts, Worldwide Political Science Abstracts</p>	<p>Sökord/söksträng Fritextsök på "privatization*", "privatisation*" och "private sector*". Använder trunkering för att inkludera olika böjningsformer av de båda orden. Fortsatt avgränsning till "abstract" och peer-reviewed.</p> <p>Söksträng: ab(privatization* OR privatisation* OR "private sector*") AND peer(yes)</p>
	<p>Utvärdering Sökningen gav 13,443 resultat.</p> <p>Ytterligare precisering behöver göras då resultatet anses för stort.</p>	<p>Sekundärsökningar/nästa steg I nästa steg söker vi "privatization" i samtliga databasers tesaurus för att få förslag på ytterligare sökord/ämnesord.</p>
5	<p>Databaser PsycARTICLES, PsycINFO, Sociological Abstracts, Worldwide Political Science Abstracts</p>	<p>Sökord/söksträng Genom databasernas tesaurus adderas sökorden "private sector" och "neoliberalism" till den initiala sökningen "privatization". Fortsatt avgränsning till "abstract" och peer-reviewed.</p>

		Söksträng: (SU.EXACT("Private Sector") OR SU.EXACT("Neoliberalism") OR SU.EXACT("Privatization")) AND peer(yes)
	Utvärdering Sökningen gav 23,451 resultat. Sökresultatet har ökat och anses inte vara tillräckligt precist.	Sekundärsökningar/nästa steg I nästa steg kombinerar vi fritextsökningen med de olika sökorden hämtade från databasernas tesaurus.
6	Databaser PsycARTICLES, PsycINFO, Sociological Abstracts, Worldwide Political Science Abstracts	Sökord/söksträng Kombinerar sökning 4 och 5. Fortsatt avgränsning till "abstract" och peer-reviewed.. Söksträng: (SU.EXACT("Private Sector") OR SU.EXACT("Neoliberalism") OR SU.EXACT("Privatization") AND peer(yes)) OR (ab(privatization* OR privatisation* OR "private sector*") AND peer(yes))
	Utvärdering Sökningen gav 31,019 resultat. Återigen anses urvalet vara för stort för att nå relevant material.	Sekundärsökningar/nästa steg Privatisering som sökord ger ett sökresultat som visar på ett brett forskningsområde. Ytterligare ämnesord krävs för att nå relevant material kopplat till studiens syfte och frågeställningar.
7	Databaser PsycARTICLES, PsycINFO, Sociological Abstracts, Worldwide Political Science Abstracts	Sökord/söksträng Fritextsöker på "swed*" för att nå studier med svensk kontext. Använder trunkering för att inkludera olika böjningsformer. Fortsatt avgränsning till "abstract" och peer-reviewed. Söksträng: ab(swed*) AND peer(yes)
	Utvärdering Sökningen gav 24,651 resultat. Sökordet anses relevant och kommer därför att inkluderas i kommande kombinerade sökningar.	Sekundärsökningar/nästa steg I nästa steg kombinerar vi sökblocken 1, 6 och 7 för att få ett mer specificerat och relevant sökresultat.
8	Databaser PsycARTICLES, PsycINFO, Sociological Abstracts, Worldwide Political Science Abstracts	Sökord/söksträng För att nå relevant material med koppling till denna studies syfte och frågeställningar kombineras sökblocken 1, 6 och 7. Fortsatt avgränsning till "abstract" och peer-reviewed. Söksträng: (ab(swed*) AND peer(yes)) AND ((SU.EXACT("Private Sector") OR SU.EXACT("Neoliberalism") OR SU.EXACT("Privatization") AND peer(yes)) OR (ab(privatization* OR privatisation* OR "private sector*") AND peer(yes))) AND (((SU.EXACT("Social Welfare") OR SU.EXACT("Social Work") OR SU.EXACT("Social Workers")) AND peer(yes)) OR (ab("social work*") AND peer(yes)))
	Utvärdering Sökningen gav 10 stycken resultat. Resultatet anses vara delvis relevant. Ytterligare sökningar kommer göras för att komplettera sökresultatet.	Sekundärsökningar/nästa steg I nästa steg söker vi på "professionalisering" för att nå ytterligare relevant material kopplat till studiens syfte och frågeställningar.
9	Databaser PsycARTICLES, PsycINFO, Sociological Abstracts, Worldwide Political Science Abstracts	Sökord/söksträng Fritextsöker på "professionalization". Fortsatt avgränsning till "abstract" och peer-reviewed. Söksträng: ab(professionalization) AND peer(yes)
	Utvärdering Sökningen gav 2,873 resultat.	Sekundärsökningar/nästa steg I nästa steg söker vi "professionalization" i samtliga

	Ytterligare precisering behöver göras då resultatet anses för stort.	databasers tesaurus för att få förslag på ytterligare sökord/ämnesord.
10	Databaser PsycARTICLES, PsycINFO, Sociological Abstracts, Worldwide Political Science Abstracts	Sökord/söksträng Fortsatt avgränsning till "abstract" och peer-reviewed. Inget ytterligare ämnesord från samtliga databasers tesaurus hittades. Söksträng: SU.EXACT("Professionalization") AND peer(yes)
	Utvärdering Sökningen gav 1,763 resultat. Resultaten anses återigen vara för stort.	Sekundärsökningar/nästa steg I nästa steg kombinerar vi sökning 9 och 10.
11	Databaser PsycARTICLES, PsycINFO, Sociological Abstracts, Worldwide Political Science Abstracts	Sökord/söksträng Kombinerar sökning 9 och 10. Fortsatt avgränsning till "abstract" och peer-reviewed.. Söksträng: (SU.EXACT("Professionalization") AND peer(yes)) OR (ab(professionalization) AND peer(yes))
	Utvärdering 3,530 stycken resultat. Sökordet anses relevant med anledning av denna uppsats syfte och kommer därför att inkluderas i kommande kombinerade sökningar.	Sekundärsökningar/nästa steg I nästa steg kombinerar vi sökblocken 11, 7 och 3 för att få ett mer specificerat och relevant sökresultat.
12	Databaser PsycARTICLES, PsycINFO, Sociological Abstracts, Worldwide Political Science Abstracts	Sökord/söksträng För att nå relevant material med koppling till denna studies syfte och frågeställningar kombineras sökblocken 11, 7 och 3. Fortsatt avgränsning till "abstract" och peer-reviewed. Söksträng: ((SU.EXACT("Professionalization") AND peer(yes)) OR (ab(professionalization) AND peer(yes))) AND (ab(swed*) AND peer(yes)) AND (((SU.EXACT("Social Welfare") OR SU.EXACT("Social Work") OR SU.EXACT("Social Workers")) AND peer(yes)) OR (ab("social work*") AND peer(yes)))
	Utvärdering Får 5 stycken resultat. Av resultatet finner vi 1 artikel av intresse.	Sekundärsökningar/nästa steg I nästa steg kommer vi att kombinera samtliga, tidigare sökblock; "social work", "privatization", "professionalization" och fritextordet "swed*".
13	Databaser PsycARTICLES, PsycINFO, Sociological Abstracts, Worldwide Political Science Abstracts	Sökord/söksträng Kombinerar sökblocken 3, 6, 7 och 11. Fortsatt avgränsning till "abstract" och peer-reviewed. Söksträng: ((SU.EXACT("Professionalization") AND peer(yes)) OR (ab(professionalization) AND peer(yes))) AND (ab(swed*) AND peer(yes)) AND ((SU.EXACT("Private Sector") OR SU.EXACT("Neoliberalism") OR SU.EXACT("Privatization") AND peer(yes)) OR (ab(privatization* OR privatisation* OR "private sector*") AND peer(yes))) AND (((SU.EXACT("Social Welfare") OR SU.EXACT("Social Work") OR SU.EXACT("Social Workers")) AND peer(yes)) OR (ab("social work*") AND peer(yes)))
	Utvärdering Fick fram 1 resultat.	Sekundärsökningar/nästa steg Inga ytterligare sökningar kommer att genomföras.